

Ist a nagy belpolitikai szenzáció: A munkanélküli cipője

Írta:
Halász Sándor

Titulescu szombaton Bukarestbe érkezik

A konverziós front legújabb hadmozdulatai

Bukarest, február 11.

A konverziós javaslat körül viharzó belpolitikai élet eseményeit meglepő fordulat zavarta meg. Arról van szó, hogy Titulescu londoni követ váratlanul Bukarestbe jön.

A világhírű román politikus és diplomata pénteken délután hagyta el Genfét, ahol részt vett a leszerelési konferencián és szombaton délután 3 órakor érkezik a fővárosba.

Titulescu váratlan érkezésének híre az éjszaka folyamán futott be Bukarestbe és az politikai körökben nagy izgalmat váltott ki.

Egyes verziók szerint Titulescu azért jön Romániába, hogy az uralkodót tájékoztassa a legaktuálisabb külpolitikai események felől és különösen a besszarábiai kérdéssel kapcsolatos román álláspontot tisztázza. Ez a kérdés tudvaleg a rigai orosz-román megemlékezési egyezmény tárgyalása alkalmával vetődött fel. Ezzel egyidejűleg be fog számolni arról, hogy Románia milyen álláspontot foglalhat el a leszerelési kérdéssel kapcsolatban.

Titulescu megérkezése mindenesetre új perspektívákat nyit a belpolitikai élet eseményeinek kialakulásában. Nem kell elfeledni, hogy Bukarestben már régen hangoztatják a Jorga-kormány bukását. Titulescu személye pedig mindig viharokat, gyakran pedig válságot jelentett a belpolitikában. Jellemző, hogy Titulescu megérkezéséről még legbensőbb barátai sem tudtak.

Az „Adeverul” beszélgetést közöl a londoni román követ barátainak egyikével, aki kijelentette, hogy

Titulescu semmilyen körülmények között nem fog beleavatkozni belpolitikai kérdésekbe, mivel a jelenlegi alkotmányos rendszer mellett nem hajlandó sem a kormányzásban, sem pedig egyéb akciókban résztvenni.

A nemzeti-parasztpárt vezető köreiben szintén nagy izgalmat keltett Titulescu érkezésének híre. Most ugyanis alkalom fog nyílni arra, hogy az elnök-kérdést a „helyszínen” tárgyalják meg a londoni követtel.

Tény az, hogy Titulescu rendkívüli okok miatt jön Bukarestbe, mert nagyon valószínűtlen, hogy apró-cseprő kérdések Genf elhagyására készíthették volna őt, ma, amikor ott olyan világjelentőségű események zajlanak, mint a leszerelési konferencia és a japán-kinai népszövetségi tárgyalás.

Argetoianu újabb bombát készít elő

A Kamara törvényelőkészítő-bizottsága szerdán délután folytatta a konverziós törvénytervezet vitáját. Mint ismeretes, a javaslat legfontosabb intézkedése, a javaslat annyira felkavarta a belpolitikai élet vizeit, a harmadik szakasz, amely tudvaleg kimondja a tíz hektárig terjedő földbirtok-adósságok felére való leszállítását.

Amikor a bizottság ehhez a bankok ál-

tal forradalminak mondott szakaszhoz érkezett, Argetoianu váratlanul azt a bejelentést tette, hogy

a törvényszakasz tárgyalását függeszték fel és annak kikerülésével folytassák a vitát.

A pénzügyminiszter kérése politikai körökben nagy feltűnést keltett. Ebből ugyanis arra következtetnek, hogy a kormány a javaslat leglényegesebb pontján újabb módosításokat akar eszközölni. A „Lupta” ezzel kapcsolatban annak a gya-

nújának ad kifejezést, hogy Argetoianu a konverzió kérdésében újabb és az eddigieknél nagyobb „bombát” készít elő.

A pénzügyminisztert visszariasztotta a nemzeti-parasztpárt és a liberális párt kollaborációjából létrejött ellenzéki egységfront, amely komoly veszélybe hozta a konverziós javaslatot mai formájában. Másrészt a Nemzeti Bank vezetésége gyakorolt pressziót a kormányra azzal, hogy a harmadik szakasz életbeléptetésével a hiteléletet látják veszélyeztetve.

A liberálisok kivonulnak a konverziós bizottságból

A liberális párt végrehajtóbizottsága tegnap este ülést tartott, amelyen a konverzióval kapcsolatban nagyfontosságú határozatot hoztak. A lapok értesülései szerint a párt vezetősége kimondta, hogy nem azonosítja magát a konverziós javaslattal s amennyiben azt a kormány a hitelélet érdekeinek megfelelően nem módosítja, úgy minden felelősséget elhárítanak magukról.

Értesüléseink szerint a pártvezetőség megbízta Dinu Bratianu, hogy a liberális párt nevében egy nyilatkozatot olvasson fel a konverziós javaslatot előkészítő bizottság mai ülésén és ebben ismertesse a liberális párt álláspontját. Ezután a párt megbízottai tüntetőleg kivonultak a bizottsági ülésről, a javaslat előkészítő vitájában pedig nem vesznek részt.

Ötven helyett csak husz százalékos leszállítást javasolnak a népbankok

Jelentettük, hogy a népbankok országos szövetségének vezetősége Bukarestbe rendelte az összes szövetkezeti bankok vezetőit. A szövetség szerdán este tartotta első gyűlését, amelyen elhatározták, hogy a konverziós javaslattal kapcsolatban memorandumot nyújtanak át a kormánynak. Ebben a memorandumban a szövetkezeti bankok rámutatnak arra, hogy amennyiben a tíz hektárig terjedő földadósságokat ötven perccel leszá-

lítanák, úgy ezeket a kisintézeteket a legsúlyosabb csapás érné. Rendre tönkremennének, ami a földhitel teljes megszűnését vonná maga után. Erre való tekintettel kérni fogják a kormányt, hogy

a konverziós javaslat harmadik szakaszát változtassa meg, még pedig oly értelemben, hogy az adósságok leszállítása ne ötven, hanem csak husz százalékos legyen.

Ellenzéki tanácskozá-sok a konverzió körül

Az ellenzéki pártok között tovább folyik az izgatott tanácskozás a konverziós törvényjavaslat körül. Szerdán délután a Kamara folyosóján előbb Mihailache és Lupu, majd Mihailache és Dinu Bratianu vonultak félre hosszas tanácskozássra.

Csütörtökön délelőtt Mirto kereste fel Ducat, akivel részletesen megbeszélte az új választói törvénytervezetet. Ducat kijelentette, hogy elvileg nincs semmi kifogása a tervezet ellen. Egyébként pártja vezetőemberei közül valakit meg fog bízni azzal, hogy Mirtoval együtt újra áttanulmányozza a javaslatot s az esetleg szükséges egyeztetésekre tegyen javaslatot.

Jorgista körökben nyíltan híresztelik, hogy a konverziós törvényjavaslat egyáltalában nem nyerte el még a végleges formát. Radikális módosítások várhatók s ezek elől ma már Argetoianu sem tér ki.

Egyébként csütörtökön estére össze-

hívták a minisztertanácsot, melyen hírek szerint újra fogalmazták azokat a szakaszokat, amiknek a tárgyalását Argetoianu egyelőre levétette a bizottsági vita napirendjéről.

AVERESCU MARSALL MÁRAI
KIRÁLYNÉNÁL...

Politikai körökben nem kis feltűnést keltett, hogy Averescu marsall kihallgatást kért és kapott Mária özvegy királynétől. A marsall a Cotroceni-kastélyban jelentkezett és hosszú ideig tartózkodott Mária királynénál.

Averescu marsall ismeretes magatartása és Goga Octávián nyilatkozata után politikai körökben azzal magyarázzák ezt a kihallgatást, hogy Averescu marsall megijedt a saját vakmerőségétől s most a királynén keresztül igyekszik magyarázatát adni az udvar előtt elhamarkodott viselkedésének.

Kontárokkal tele ez a világ. Ez a mai világ különösen. Mindannyian már ezer pálya zeg-zugos utcáit kijártuk olyannyira, hogy ma a suszter csinálja az asztalt és az asztalos a cipőt. Ma a közgazdász hidegre állított tudós és a politikus a tudós közgazdász.

Ime, igazolásul, itt a Lederer professzor esete. Alig egy pár hónapja, hogy szóhoz jutott. Valahol megbújt eddig, valahová elnyomták mostanig. Hirtelen egy kis levegőt kapott, csak éppen annyit, mint lezárt szobára, amelyben a tűz lappang, ha ajtót nyitnak. Levegőt kapott és menten lángra lobbant. Már lobogó nagy lánggal égi! Szinte lángoszlop már, ahogyan égi!

A berlini egyetemen, Werner Sombart helyére, a közgazdaság tanszékére alig egy néhány hónapja, hogy Lederer professzort kinevezték és most megszólalt. Az ember, aki első hangos szavát hallja, szinte szédül a szótól. Az Ember szólal itt meg, aki látja a célt, aki tételt nem a politika, de a gazdasági élet masszájából gyurja, egy tudós, aki a teória ritmusában él és akihez az összefüggések értelmei élnek. A szakember szólalt meg!

Igy mondja:
— Rengeteg embert látok, akik dologtalanok és rengeteg üzem, amelynek gépeit por lepi. Az ember azért él, hogy éljen és a gép azért, hogy termeljen. Miért nem eresztik össze ezt a néhány millió embert ezzel a néhány millió géppel? Az ember élne legalább. A gép járna legalább. Most áll az ember és a fogát vicsozítja. Most áll a gép és az unalom pora lepi!

Igen, igen! Persze! Áll az ember és áll a gép!

— Miből él ez az ember? — kérdi a profesor tovább. — Munkanélküli segélyből él ez az ember, ugyebár? A segélyből eszik, abból ruházkodik és lakik. Abból éli! Ha nem hivatalos munkanélküli segélyből, akkor is segélyből. Aki nem keres, az is eszik, tehát nem a magából eszik, tehát a másból eszik, tehát segélyből él. És mit hoz az az üzem, amely áll? Semmit sem hoz az az üzem, amely áll. Az álló üzem a tulajdonosnak csak reménye és jóérzésű önámítása, hogy neki gyára van, amely épületekkel, gépekkel, termelési lehetőségekkel tele. Önámítást hoz az az üzem, amely áll.

Jó, jó, de mit akar mindezekből a tanár ur kihozni?

— Azt akarom mindezekből kihozni — mondja Lederer professzor —, hogy az az üzem, amely áll, amíg áll, fenntartási költségbe nem kerül. És azt, hogy az a munkás, aki segélyből él, ellátott ember, akinek munkacsejéjét megengedez megfizetni nem kell. És végül azt, hogy az az állam, amely milliárdokat áldoz arra, hogy munkátlanjait eltartsa, áldozhat és adhat még ingyen fuvar és ingyen hajtóerőt is. És ha mindez együtt, indulhat a gyár! Indítsák meg, azok az emberek, akik ma munka nélkül élnek. Indítsák meg, hogy jobban élhessenek!

Lederer professzor kiszámítja, hogy ha a munkanélküli munkásokat a munkanélküli gyárakkal összeeresztjük és kezükbe nyersanyagot adunk, akkor ezek olyan cipőt tudnak előállítani, amely csak — nyersanyagba kerül. Ingyen a munkabér, ingyen az adminisztráció, nem fizet kamatot, adót, betegsegélyt, nem kell tőkeamortizáció és nem kell profit. A munkanélküli eddig is vett cipőt. A segélyből cipőt is vett a munkanélküli, hiszen meztelen nem jár. Évente legfeljebb, ha egy pár cipőt vett. Négy száz lejjel vette ezt a cipőt és ezzel a négy száz lejjel megfizette a nyersanyagot, a munkabért, az adót, a kamatot, a termelési költségeit, a kihelyezési rizikót, a nagykereskedő hasznát és a kiskereskedő közletési és eladási tevékenységét, a cégtábla adót és a tízötlet adót. Ez az új fajta cipő, az a fajta cipő, amelyet a nyersanyaggal rendelkező újfajta termelési lehetőség, a munkanélküli gyár és a munkanélküli suszter, termel és a cipő

már nem kerülhet négyszáz lejbe. Legfeljebb ha száz lejbe belekerül. Tehát? Tehát évente a munkanélküli belőle még párral is vehet, tehát az élet rongya és nyomorultja, a munkanélküli, jobban élhet, tehát a világ mai elégedetlenségének kovása és éltetője, a munkanélküli, életörömet kap.

A professor ceruzája egyre merészebb lesz és élesen kanyarít abban a vázlatkönyvben, amelyben a világ jövővé képét felrajzolja.

Semmi kétség: a munkanélküliek serege megél. Örök törvény: a munkanélküliek serege utat keres. Annak a harminc-negyen millió embernek, akik ma nem tesznek egyebet, mint szótlanul és félreugottan azt a vergődést nézik, mely a ma még munkátlan állók a célpont felé, amely ugyancsak a munkátlanokba torkollik, valahol ki kell törni a munkátlanok ficsánkjából és eget ostromló veret valahol szabadjára kell eresztetni.

És valahol itt alakul ki az az új fajta, más színű és nyelvű embersereg, amely majd abból él, hogy nem a gazdasági rend munkása, hanem a renden kívül álló exterritoriális és immuni species. Ez az embersereg hova-tovább egész különrendű emelkedhet, egy olyan rendű, amely adót, kamatot nem fizet, amely a vonaton jegyet nem vált, amely levele bélyeget nem ragaszt, ingyen használja a hajtóerőt és ingyen veszi igénybe az állam „gondoskodását”. Ebben az új világban és efelé a mai világ felé egy emberfajta nő, amelynek éppen úgy külön jogai és külön kiváltságai lesznek, mint hajdan azoknak a keveseknek, akik az ember-tömegeket rabszolgaként uraltuk alatt tartották. A rabszolgát most benn marad a sorban, benn az állam-molochban, amely nap-nap után és pillanatról-pillanatra szolgáltatást igénybeveszi és gazdagságát megrövidíti. És a rabszolgahadon túl és felette és e had felé kinő az Új Ember, a szabadság és korlátozatlanság Új Embere, aki az anyagot egyszerűen uralma alá veszi és él vele.

A Léderer-féle terv úgy látja, hogy a mai válság egyetlen kibontakozási útja az marad, hogy a munkátlan emberek és a dologtalan gépek önállósítják magukat és külön életrendben és külön szervezetben egy tisztultabb életideál felé haladnak. A professor csak megpendítette az eszmét, csak felvázolta a kivetett ember és a kihűlt gép frigyének lehetőségeit és a természetes egyeduraj máris csatakiáltással reárohannak. A legális piacra betör az illegális produktum! — mondják. A négyszáz lejes cipőt felváltja a száz lejes! A munkanélküli üzemek elosztó telepeinek tekervényes útjain hozzájuthat a produktumhoz a ma még munkás és így pénzt kereső ember is! — ordítják. Segítség! Segítség! A meglévő törvényesség anarchiába rohan és az amugyis megfeneklett termelési lehetőség még jobban zsákutcába full!

A szakember szak-szava döbbenetes perspektívát mutat, olyat, amelyben az a játék, amely ma még folyik és amelyben a rulett kereke úgy forog, hogy mindig az a szám és az a szín a nyertes, a melyet a bankár játszik, tovább nem folyhat. Ezen az ördögi hazardérián egyre többen vesztenek és mert egyre többen kidőlnek és elvérzenek, egyre nagyobb és nagyobb lesz az a tömeg, amely a sivatag reménytelenségében arra vár, hogy a távolodó óázis felé közeledjék.

Sajnos, ma nagyon sokan vannak, akik Japán és Kína harcának paraszából remélik az új világot életre hívó tűz lángját, de nagyon sokan, talán sokkal többen vannak olyanok, akik ennek a száz lejes cipőnek hajnaláról hiszik, hogy most végre pirrad. És tényleg, egészen groteszk és bizarr látvány lesz az a cipő, amelyet azok termelnek majd, akiket ma mi etetünk és azért etetünk, hogy békeségben és szelídességben, ölbetett és kisimult öklük kézzel és nyugodtan nézzék csak tovább és egyre: hogyan játszik a termelési rend az élet legigazabb és legesztentebb hangszerén, magán az emberi életben, amelynek minden örömeit már régóta skartba tették.

Egyre több öröm és több ember skartban. És mert egyre többen skartban, azért közelít vágatát rohanással Léderer professzor száz lejes világot felfordító, de talán egyben világot megváltó cipője.

A belügyminiszter nyilatkozott a kamarában a Grivita-uti sortűzről

A kormány nem tűrheti, hogy egy rendőrkommiszárt inzultáljanak

Bukarest, február 11.
A Kamara szerda délutáni ülésén több interpelláció hangzott el a Grivita-uti sortűzről.

Argetoianu belügyminiszter az interpellációkra a következőket válaszolta:

— Mint belügyminiszter közlöm a Kamarával, hogy kedden este mintegy három-négyszáz főnyi tömeg tüntetett a Grivita-uton. Be kell vallanom, hogy a munkások a legtörvényesebben jártak el, mert jogos követeléseket hangoztattak. Nem csoda, hogy tiltakoztak, mert hiszen fizetéseiket leszállították, azonban elvitathatatlan, hogy a tömeget kommunista agitátorok felheccelték, az utvonalon több ablakot bevertek. A kormány pedig nem tűrhet hangos tüntetést. A rendőrség egy munkást őrizetbe vett, mire erőszakoskodni kezdtek a hatósági közegekkel, amelyek, a tuleróvel szemben, fegyverüket voltak kénytelenek használni. Egy

rendőrkommiszárt is inzultáltak, amit a kormány szintén nem tűrhet.

Végül bejelenti a belügyminiszter, hogy az összes bűnösökkel szemben a legszigorúbban fogják alkalmazni a törvényeket.

Ezután Dimitriu (liberális) szeméremhánya Jorgának és Argetoianunak, hogy beszédeikben állandóan siránkoznak és úgy állítják be az országot, mint ha a romlás szélén állana.

Jorga: Én nem az országról mondom ezt, hanem általában a polgári társadalomról.

Raducanu és Lupu a többi államok vámszigorításával szemben követelik, hogy

Románia huszonnégy órán belül szintén zárja el a vámhatárait.

Florin Zaharia az idegen államok románellenes rádióhíreit teszi szóvá.

AZ EMBER,

akire hatvan millió dolláros örökség vár Amerikában

Goga Octavian szintén az örökösökhez tartozik

Bukarest, február 11.

— ...és hogy van az, hogy ezt a hatvan millió dolláros örökséget még máig sem sikerült felvennie?

— ...az úgy történt kérem szerkesztő ur, hogy a feleségemnek él egy nagybátyja Chikágóban. Négy vagy öt évvel ezelőtt írtam neki, kérem, hogy érdeklődjön az örökségem ügyében. Nézzé itt van a levél, amit kaptam tőle.

Az irattáskából előkerül egy levél, AKIRE HATVAN MILLIÓ ÖRÖKSÉG VÁR AMERIKÁBAN.

Goga, volt székelyföldi csendőrnagy.

kék ceruzával vannak aláhuzva az alábbi sorok:

...felkerestem Ott-nét és beszéltem vele, megígérte, hogy átadja az összes okmányokat és részletesen felvilágosít az örökségi ügyről. Másnap délután három órakor kellett volna megint elmennem hozzá, de történt valami: lent a kapuban két ismeretlen ember párokozott rám. Az egyik megszólított: Ön érdeklődik a Zaharia-örökség felől? Ha kedves az élete, akkor ne foglalkozzon tovább ezzel az ügygel...

— ...tudja szerkesztő ur a feleségem nagybátyjának ott kint Chikágóban gyára van, rendes becsületes polgárember és egészen természetesen, hogy megijedt és visszaadta a megbízást, nem akart tovább foglalkozni az ügyemmel...

A ZAHARIA-ÖRÖKSÉG RÉM-REGÉNYE

Az ember, akire hatvan millió dolláros örökség vár Amerikában, most érkezett meg Bukarestbe,

teletömött irattáskában hozta el magával a fantasztikus dollárörökségre vonatkozó összes irományait.

Pár héttel ezelőtt e lap hasábjain egy cikk jelent meg, gazdátlan milliárdos örökségek címmel. E cikk keretében szó volt a Zaharia-örökségről is.

Még a múlt század hatvanas éveiben vándorolt ki Erdélyből egy Zaharia nevű kereskedő, aki miután aránylag rövid idő alatt óriási vagyona lett, azt, örökösök nélkül elhal.

Epeken keresztül érintetlenül feküdt a hatalmas vagyon

míg végül — ez még jóval a háború előtt történt — az egyik aradi lap említést tett a gazdátlan Zaharia-örökségről.

Egy élelmes regáti szélhámos, még mielőtt a tényleges örökösök lépéseket tehettek volna, váratlanul kiutazott Amerikába

és ott minden valószínűség szerint: ha nem is az egész örökséget, de legalább is, annak egy részét sikerült megkaparintania...

Évek teltek el, míg végre a Zaharia-örökösök megállapodtak egymással és egy Ott Jozefina nevű asszonyt a szükséges felhatalmazásokkal ellátva kiküldtek Amerikába, hogy az örökséget felvegyék.

De ez a hölgy nem tért vissza Amerikából... és a hatvan milliós Zaharia-örökség ügye még máig is tisztázatlan...

És ma Bukarestbe érkezett Goga Miron volt csendőrnagy, aki hiteles okmányokkal igazolja, hogy a fantasztikus Zaharia-örökség őt illeti...

AZ ÖRÖKSÉG HUSZONÖT ÉVE VAN LETÉTBEN

— ...nos és most kiegészíthetem az ön adatait szerkesztő ur, itt ebben az irattáskában vannak összegyűjtve a Zaharia-örökségre vonatkozó összes okmányok... tessék itt van mindjárt az első levél... A levelet még 1915-ben írta dr. Fraetschkes Hermann brassói ügyvéd:

...amennyiben ön a néhai Goga Illés és Zaharia Eugenia gyermeke, úgy örömmel adom tudtára, hogy a néhai Zaharia Miklóstól, aki Amerikában elhalt, örökölnie kell... örökség huszonöt éve van letétben Amerikában és...

...és most, mint ha csak egy fantasztikus kalandorfilm elevenedne meg előttünk, feltárul a Zaharia-örökségért folytatott harc regénye:

FANTASZTIKUS HARC AZ ÖRÖKSÉGÉRT

A regáti szélhámost Bogdán Vasilnek hívják, aki még a háború előtt kiutazik Amerikába és elkecseregetti küzdelmet folytat a Zaharia-örökség megkaparintása ügyében, még mielőtt a valódi Zaharia-örökösök kiutazhatnának és mint igazolt tulajdonosok átvehetik a hatvan millió dollárt. Már-már sikerül is a terve, amikor megindul a világháború és a Zaharia-milliárdok zár alá veszi az állam

Időközben Ott Jozefina asszony is kiérkezik Amerikába, akit a valódi örökösök küldtek ki.

És most odakint az Óceán tulsó partján elkecseregetett, küzdelem indul meg a regáti szélhámos és az örökösök megbízottja között. Hogy tényleg mi történt, azt még máig sem lehet tudni (Ott Jozefina asszony elmekórházba került.

Goga őrnagy elővesz egy levelet az irattáskájából. A levelet ez a szerencsétlen asszony írta:

...én mindent megtettem, hogy az önök érdekeit megvédjem és biztosíthatom arról, hogy az örökség még érintetlen, Bogdán Vasilnek nem sikerült az örökséget elorozni öntől, csupán kétszázezer dollárt vett fel előlegképpen, de az én intervenciómra a további kifizetést beszüntették...

„KÉT MILLIÓ FONT STERLING MARADT”

— ...ezt a levelet tíz évvel ezelőtt írta Ott Jozefina asszony, amikor az a regáti szélhámos elmekórházba juttatta ezt a szerencsétlen asszonyt és azóta semmit sem tudunk róla.

Megint újabb okmányok kerülnek elő az őrnagy irattáskájából.

— ...azóta már sikerült majdnem egészen pontosan megállapítanunk, hogy miből áll a ránk várakozó örökség.

A kanadai letéptéztárban két millió font sterlinget őriznek.

Philadelphian negyvenöt millió dollárt, Saskanteschén az örökhagyó után

maradt egy hatalmas terület, melyen 14 modern szálloda épült...

ezenkívül van egy aranybánya, melyet jelenleg a kanadai állam tart üzemben...

— De miért húzódik az ügy annyi ideig, miért nem sikerült még hozzájutniok a vagyonhoz? — tették fel a kérdést.

— Talán most... — mondja az őrnagy — azért is jöttem Bukarestbe, az itteni ügyvédekhez ajánlat érkezett Kanadából, annak a tízennegy szállodának a tulajdonosai, akik a vitás Zaharia-telken építették fel szállodáikat, most ajánlatot tettek, hogy hajlandók megvásárolni a telket az igazolt Zaharia-örökösöktől... talán most végre eljött a mi időnk is...

Goga őrnagy összecsomagolja az iratait, az órájára néz. Sietnie kell az unokabátyjához hivatalos Goga Oktáviánhoz, a költő politikushoz, aki közvetve szintén a Zaharia-örökösök közé tartozik.

Farkas Aladár

Kinos botrány a magyar parlamentben

Budapest, február 11

Kinos botrány színhelye volt ma a parlament. Gróf Hunyady Ferenc képviselő, napirend előtt, azt az indítványt terjesztette elő, hogy a magyar kormány fejezze ki tiltakozását a spanyol vallásüldözésekkel szemben. Hunyady beszédkor Buchinger szociáldemokrata képviselő közbeiktotta:

— Ennek is a kiuzsorázó grófok az okai!

Mire Progly és Katona kereszténypárti képviselők kórusban kiáltották Buchinger felé:

A zsidók!... A zsidók!...

Nagy zaj keletkezett, amelynek lecsillapodása után Hunyady egy százötven aláírással ellátott memorandumban, amelyet átnyújtott a kormánynak, ismételte meg előbbi javaslatát.

Astra (Apolló) Mozzgó Brassó. Telefon 5-64

Péntek, február 12-től kezdve minden mozielőadás keretében fellép: ALFRED & FREDY

„UFERINI”

a világhírű illuzionista revütársulatával. — Egy vagon saját diszlet. — Gyönyörű dekorációk.

Mozi helyárrakkal!

Mozi helyárrakkal!

Egyre sűrűbbé válnak a királyi kihallgatások

A királyi kihallgatások egyre sűrűbbé válnak. Szerdán délből Jorga miniszterelnök jelent meg az uralkodó előtt s teljes két óra hosszat tartózkodott az uralkodó fogadószobájában. A miniszterelnök a kormány jelenlegi helyzetét tárta a király elé, aki — a benfentesek értesülése szerint — kijelentette, hogy továbbra is rendíthetetlen híve a koncentrációs kormánynak.

Jorga az uralkodói óhaj kifejezésére azzal válaszolt, hogy ő ugyan nem bizik a koncentráció lehetőségében, ennek ellenére azonban mindent megtesz a maga részéről, hogy egyengesse az utat a belpolitika ilyen irányú kialakulása előtt.

Titulescu közeli kihallgatásának esetleg ez a királyi megnyilatkozás is magyarázatul szolgálhatna.

Szerdán délután Brătianu Gheorghe, majd Grigore Filipescu kerültek sorra. Mindketten másfél óráig tartózkodtak a királyi palotában. Az uralkodó minden valószínűség szerint a konverziós tör-

vénnyavaslatl kapcsolatban kérte ki a véleményüket.

E héten még Popovici fogadja a királyt.

Miért jön haza Titulescu

Titulescu váratlan hazautazása nagy lázba hozta a bukaresti sajtót is. Az Adeverul neves külpolitikai munkatársa nagy cikket írt, amelynek néhány leplezőszerű megállapítása megérdemli az alaposabb figyelmet.

Többek között ezeket írja Scrutator: Genfi levél van a birtokomban február hetedikéről. Ez a levél többek között a következőket tartalmazza: Titulescu halani sem akar a belpolitikáról. Az az érzése, hogy rövidesen nagyon súlyos világpolitikai problémák kerülnek napirendre s neki sok dolga lesz, ha egyáltalában hagyják dolgozni. Ilyen probléma lesz a békeszerződések revíziója....

A továbbiakban arra is hivatkozik

Scrutator, hogy Románia és Franciaország között nézeteltérés támadt a rigai tárgyalásokkal kapcsolatban. Titulescu sem helyesli azt a magatartást, amit Chica külügyminiszter diktált a szovjettel szemben. Ez is oka lehet annak, hogy Titulescu haza készül. Általában azonban informálni akarja az uralkodót mindarról, ami Genfben a kulisszák mögött történik. E kulisszák mögötti történések kétségtelenül a leszerelési konferenciával és ezzel összefüggésben a békeszerződések revíziójával vannak összefüggésben. A jelek arra mutatnak, hogy a szerződések revíziója előfeltétele kezd lenni a leszerelésnek. Román körökben már Tardieu beszéde azt a gyanút keltette, hogy nem váratlanul, de mégis meglepetésül, a békeszerződések revíziójának ügye a népszövetségi tanácskozás előterébe került. Kétségtelen ilyen körülmények között az, hogy Titulescu inkább a nagyon súlyossá vált világpolitikai kérdések, mint a belpolitikai helyzet miatt utazik haza olyan váratlanul.

JORGA BENYUJTOTTA LEMONDÁSÁT?

A késő délutáni órákban a fővárosban elterjedt a híre, hogy Jorga miniszterelnök benyújtotta a kormány lemondását.

A lemondás azzal a királyi audienciával van kapcsolatban, amely a tegnap délután történt s amelyen Jorga ismételtén ismerte fel az uralkodóval a konverziós törvény körül keletkezett nagy nehézségeket. Az uralkodó ekkor hangsúlyozta, hogy szilárdan kitart a koncentrációs kormány szükségességének a hangoztatása mellett.

Jorga a királyi óhaját parancsnak vette s benyújtotta a lemondását.

Igy szólnak az elterjedt hírek, amelyeknek a valódiságát egyelőre nincs módunkban ellenőrizni.

Bukarestben leirhatatlan izgalom van s ez mindenestre azt látszik igazolni, hogy a belpolitikai helyzet kialakulása váratlanul gyors iramot vett.

Teljes erővel megindult a nagy japán offenzíva

Azért nincs remény a békés megoldásra, mert a háboru zsiros üzlet úgy a japánoknak, mint az amerikaiaknak

London, február 11.

A Sanghaj előtt állomásozó japán hadiflotta és a szárazföldön operáló japán seregek mára terveztek döntő jellegű offenzívát a Wuszung erődtámasz ellen. Ma van tudniillik az első japán császárnak, Jimu mikádónak 2593-ik születésnapja és ezt a nagy nemzeti ünnepet a japánok győzelemmel szeretnék megünnepelni. Namura tengernagy a világlapok Sanghajban levő képviselői előtt nyilvánkozott is erről és kijelentette, hogy ez a nap örömmünnepe lesz az egész japán nemzetnek azért a győzelemért, amelyet a japán fegyverek arattak Sanghaj előtt. Japán valóban óriási előkészületeket tett arra, hogy a többhetes véraldozatot követelő harcok eredményeképpen végére ki is csikarja a győzelmet a kínaiakkal szemben, akik aldoztatták vissza nem riadva védik Sanghaj kínai negyedét és a nagyrészt rommá lőtt Wuszung erődöt. A japán kormány újból 33 hadihajót küldött Sanghajba s egyúttal 9 óriási bombavető repülőgépet és új sorakatonaságot is hajózott partra.

Ma reggel

9 órakor kezdődött meg az új japán offenzíva Sanghaj ellen.

Az ostromot bombavetőrepülőgépek támadása vezette be. A repülő a kínai városrész fölött dobta le a bombáikat és a köztük tűz alá fogták a kínai ár-
vibizottság épületét is. Ennek tisztviselői menekülni igyekeztek, de a repülőbombák közéjük csaptak és 40 embert megölték.

A döntőjelentőségű japán offenzívával számolt a kínai kormány is és Sanghaj védelmére Nankingból 50.000 katonát indított utnak. A távirati jelentések szerint a kínai katonaság felszerelése modern és mintaszerű.

Amint megkezdettük az újjászerve-

zett kínai repülőflotta parancsnokává Sang-Haj-Sang tábornokot nevezték ki. Az új főparancsnok szépen és rejtelmesen hangzó kínai neve ellenére is fehér ember, még pedig amerikai származású. Igazi neve: Berghall. A világháborúban teljesített szolgálatot az amerikai repülőflottánál. A leszerelés után 1919-ben Berghall Romániában is járt, később pedig az a hír érkezett róla, hogy Kína szolgálatába szegődött. Kína neki köszönheti, hogy a hadsereg repülőparkját sikerült a modern háború követelményeinek újjászervezni és olyan repülőosztágot állítani a japánok ellen, amely már sikerrel dolgozhatik. Bizonyos, hogy a legközelebbi napok eseményeiben Sang-Haj-Sang tábornok repülőinek már nagy szerepe lesz a japán offenzíva kivédésében.

Ugyanakkor Genfben...

Amíg Sanghaj körül teljes vadságával és embertelenségével folyik tovább a két testvérnép véres mérkőzése Mandzsúria birtokáért és a kelet-ázsiai hegemoniáért, Genfben, a Népszövetség zöld asztalai körül még mindig a teljes lagymatagság és tanácstalanság jegyében foly-
nak a tárgyalások a japán-kínai konfliktus elsimításának lehetőségeiről.

Erről a határozatlanságról és érthetetlen gyámoltalanságról most a Daily Express tegnapi számának vezércikke rántja le a leplet. A cikk határozottan rámutat arra, hogy Paul Boncour maga is mindent elkövet arra nézve, hogy a japán-kínai konfliktus megoldását elhalasztassák.

Franciaországnak ugyanis óriási érdekei fűződnek ahhoz, hogy ez a háború menő tovább tartson, mert titkos megállapodás van Franciaország és Japán között arra, hogy Japán hadserege a francia nehézipartól kapjon

fegyvereket és municiót.

Ennek a titkos megállapodásnak köszönhető, hogy a francia nehézipar a súlyos gazdasági válságban nagy megrendeléseket kapott a japán hadvezetéstől. Arra is rámutat a Daily Express, hogy ilyen természetű titkos megállapodás nemokára létrejön Amerika és Japán között is.

A Népszövetség köreiben a Daily Express cikke természetesen óriási felháborodást okozott.

A baloldali francia sajtó is élesen elítéli a genfi békementők gyámoltalanságát, amely valójában hósiés kintartás a nehézipar profitérdekei mellett. Az egyik párisi lap például „Harakiri” című vezércikkében a következőket vágja a népszövetségi delegátusok szemébe:

— Sanghajban elesett gyermekek holttestét kellene letenni a Népszövetség tárgyalóasztalára, hogy a delegátusok végre észrevegyék, mi folyik ottan.

NINCS REMÉNY A BÉKÉS ELINTÉZÉSRE

A legutolsó telefonjelentések szerint Tokióban a japán kormány felhivatalos nyilatkozatot adott ki a kínai konfliktusról. A nyilatkozat szerint a békés elintézésnek minden reménye megdőlt, mert a kínai kormány nem fogadja el azt az ajánlatot, hogy semleges zóna mögé vonuljanak vissza a harcoló csapatok. Arra is utal a tokiói kormány nyilatkozata, hogy a mandzsúriai határon a szovjet megerősíti a helyőrségeket és a vörös seregeket új felszereléssel látja el. Ha azonban az orosz készülődések fenyegető jeleket öltötenek, akkor a japán kormány sem tehet mást, minthogy Charbin körül erős japán haderőt koncentráljon össze.

ÓVAKODJUNK A FÁJDALMAS EMÉSZTÉSTŐL

Ha Magnesia Bisuratát szed, elfelejti, hogy valaha gyomorbajban szenvedett. A Magnesia Bisurata rendes és fájdalommentes emésztést biztosít, mert csaknem azonnal semlegesíti a fölös gyomorsavat, mely, mondhatni, mindig a gyomorbajok okozója. Ha Ön étkezés után egy félkávéskanálnyi Magnesia Bisuratát szed, nem fog többé gyomorégést, hastáji fájdalmat, savanyu szájíz, felfúvódást, sem rossz emésztést érezni.

A Magnesia Bisurata minden gyógyszerárban kapható. Egy kis üveg eladási ára Lei 75.

Egész Európában dühöng a tél

Budapest, február 11.

A budapesti meteorológiai intézethez beérkezett jelentések szerint egész Európában megkezdődött a havazás.

A telet, amely erejéből semmit sem akar engedni, újból erős hóviharak és fagyok jellemzik.

Szegeden ma reggelre, egész éjszaka dühöngő hóvihar után 1 méteres hótereg zúdult a környékre. A város utcáin a forgalom megbénult a hatalmas hótorlaszok miatt.

Angliában is heves hóviharak voltak s a lapok megállapítják, hogy évek óta nem volt ilyen hideg.

A szokatlanul zord időjárás miatt eddig három ember fagyott meg.

Még az enyhe klímájú Törökországban is abnormisra vált az idej téli időjárás. Akkorra hó esett, hogy több községben a házakat valószínűleg eltorlaszolta. A havazást itten is erős fagy követte.

Erdélyben mindenfelől kemény hideget és havazást jelentenek. Aradon három nap óta havazik. Brassóban a déli órákban 17 fok hideget mértek.

Temesvár, február 11.

Temesváron és környékén, sőt az egész Bánság területén szerda reggel óta szakadatlanul hull a hó. Csütörtök reggelre a városban való közlekedés is szinte lehetetlenné vált. A villamosok csak azután tudtak elindulni, miután a villamos hóékek valamennyire megszabadították az ellepett síneket. Tekintettel azonban arra, hogy a hóesés nem enyhül, a rendes forgalmat egyelőre nem tudják helyreállítani s csak a legszükségesebb vonalakon közlekednek a villamosok.

A városi tanács csütörtökön reggel 1200 munkanélkülit állított be a felhalmozódott hó eltakarítására. Vannak tehát olyanok is, akik örvendenek ennek a késői haragos télnek.

A város ugyanis hatvan lej napszámot és a népkonyhákban ingyen ebédel irányzott elő a hótakarítással foglalkoztatott munkanélkülieknek.

A megyéből érkező jelentések szerint az országutakat mindenütt másfél méteres hótereg fedi.

ÓRIÁSI ZAVAROK A SZÉKELYFÖLDÖN

Az újult erővel megindult havazás a Székelyföldön is súlyos zavarokat okozott a vasuti forgalomban. A bőséges havazás és az erős szélvihar több helyen eltemette a vasuti pályát és majdnem az összes vonatokat megrekedtek, vagy pedig hatalmas késéssel folytathatták útjukat.

Csikszeredei tudósítónk telefonjelentése szerint a 420 számú személyvonat, amely szerdán este 8 órakor indult el Csikszereдарól, csütörtökön délelőtt 11 órakor még mindig Sepsiszentgyörgyön vesztegelt.

A Brassóból szerdán délután indított 419 számú személyvonat Szászhermány és Ilyefalva között elakadt a hótorlaszokban és 8 óra helyett hajnali 4 órakor érkezett be Csikszereдарra. Szászhermány mellett ugyanis a hó és szélvihar négy helyen 150–400 méter hosszúságban egy méter magas hóréteggel takarta be a sínpárokat.

Hatalmas késése van a 417 számú személyvonatnak is, amelynek reggel 9 óra 22 perckor kellett volna beérkeznie Csikszereдарra. A délutáni órákban a csikszeredei állomás főnöke nem tudta, hogy merre a vonat. Bükszád közelében délelőtt 10 óra körül a hóvihar félkilométer hosszúságban 80 centiméter magasságban temette el a vasuti pályát. Ugyancsak nagy késése volt szerdán este a 415 számú személyvonatnak is, amely éjfél 12 óra helyett hajnali 5 órakor ért be Csikszereдарra.

Szerda este óta egész Csikmegye fölött erős havazás kezdődött.

Hogyan kell felmondani a lakásokat

Bukarest, február 11.
A Monitorul Oficialban megjelent az az ismeretes egyszakos lakástörvény, amely jogot ad a bérletnek arra, hogy lakásokat 1932 április 23-ikára felmondják. A törvényszakas kimondja, hogy a lakók, akik ezzel a joggal élni kívánnak, kötelesek 1932 március 10-ig portarét, közjegyző vagy bíróság útján a felmondást a háztulajdonos tudomására hozni.

Nincs kimélet!

Arad, február 11.
A pénzügyminisztérium csütörtökön negyvenzavas táviratot küldött az aradi pénzügyigazgatóságnak, amelyben a tisztviselőket fokozottabb adóiktatásra serkent. Nincs kimélet! — döngi többek között a drákói hangu sürgöny — az a tisztviselő, aki a tavalyi adóhátralékok befizetésére haladékot ad, azonnal felfüggesztendő!

A temesvári láncgyár sztrájkoló munkásai megtámadták a sztrájkőröket

Temesvár, február 11.
Megírta a B. L., hogy a temesvári láncgyárban a munkások sztrájkba léptek, mert az igazgatóság tulzatosan nagyarányú bérleszállítást akart keresztülhajtani. A sztrájk már tíz nap óta tart annak ellenére, hogy az első napokban még mindkét részen remélték a békés meg egyezést.

Az utóbbi napokban a bérharc ügye az igazgatóság taktikátlan magatartása miatt annyira elmeresedett, hogy most már rendőri beavatkozás vált szükségessé a nagyobbarányú kilengések megelőzésére. Az igazgatóság ugyanis sztrájkőrökkel kísérletezett és sikerült is neki Porceller János rónáti előmunkás vezetésével 12 munkást megverni. Ez a 12 munkás tegnap bevonult a gyárba. Az elkecseregett sztrájkolók erre a munkaidő befejezésekor nagy tömegben vonultak a gyár elé és megfenyegették a sztrájkőröket, sőt Porceller Jánost később két ismeretlen munkás megtámadta és véresre verte. Az igazgatóság a sztrájkőrök védelmére a rendőrségtől kért segítséget s így a gyár bejáratát csütörtöktől kezdve rendőri karhatalom őrzi.

— A BUKARESTI TUNTETÉS VIZSGÁLATA. Bukarestből jelentik: A Grivita-uti sortűz még mindig élénken foglalkoztatja a közvéleményt és a hatóságokat. A rendőrség ma ismét kiadott egy jelentést, amelyben fenntartja azt az állítást, hogy a munkások löttek és ezzel provokálták a sortűzet. A hivatalos vizsgálat ezzel szemben újlag teljesen tisztázza a munkások szerepét és ismételtelen leszögezi, hogy a munkások részéről egyetlen fegyver sem dőrdült el. A sortűz két sebesültje tul van a veszélyen. Az izgalmas eseménynek összesen négy letartóztatottja ül börtönben, azok, akik a rendőrség szerint, a munkások között agitáltak és ezzel a hangulatot izzóvá tették a sortűzben való kirobbanásra. Tegnap ese a vasuti műhelymunkások etrei a legnagyobb rendben hagyták el a munkahelyüket. A „Locomotiva” nevű otthonukba vonultak, ahol gyűlést tartottak. Az otthon környékét a gyűlés ideje alatt csendőrség tartotta megszállva. A külvárosokban még az éjszaka is csendőrpátrullok cirkáltak.

Az egyiknek sikerül, a másiknak nem

Adóban elárverezték az üzletét és ezért letartóztatták Kalafoni Gyulát,

Nagykároly legnagyobb posztókereskedőjét

Az árverésivevők, köztük a Frank és Noé rövidáru nagykereskedő cég beltagja is vizsgálati logságban ülnek

Nagykároly, február 11.
A Kalafoni Jenő cég, amely Nagykaroly legrégibb és egykor leggazdagabb posztókereskedő cége volt, az utóbbi évek folyamán egy nehánszor fizetésképtelen lett. A cégfőnök halála óta az üzletet annak fia, Kalafoni Gyula vezeti, akinek érája alatt az üzlet visszahanyatlott és sorozatos nehézségekkel küzdött.

A cég nagyértékű ingatlanai, közöttük a gróf Károlyi kastélyal szemben 'evő Metropol-szálloda épülete is, agyon vannak terhelve és így a hitelezőknek csak annyi kielégítésü alapuk maradt, amennyit a Kalafoni-cég áruraktára képviselt. A kényszerengyezségi eljárás során még nem került oda a sor, hogy a hitelezők szavazhassanak, mikor arról értesültek, a Kalafoni-cég egész raktárát — adóban elárverezték.

Ezek az adóárverések ma nagyon gyakoriak. A bajbajutott kereskedő, aki a kényszerengyezség kvótális engedményével adó fejében üzletét elárverezze, az árverésen barátaival és ismerőseivel, — de természetesen a saját pénzével! — megvéteti az árut és új üzletet nyit.

Kalafoni Gyula esetében is az történt, hogy — adó miatt árvereztek és az üzlet teljes raktárát a barátok és ismerősök megvásárolták. Hatvanhatezer lej folyt be ezen az adóárverésen. Milliós raktár hatvanhatezer lejért!

A hitelezők, mikor ezt az adóárverést megtudták, bűnvádi feljelentéssel éltek. Feljelentette a céget a temesvári Marinos textil-nagykereskedés és a Klinger-féle sepsiszentgyörgyi textil-gyár.

Sciutei, a zilahi törvényszék vezető-ügyésze egyéb ügyben Nagykarolyban járt és a nagykarolyi Közraktárban tizenhét láda textilárut talált, amelyről ki-sült, hogy a Kalafoni-féle üzletből való és amely árunak az első pillanatokban nem akadt gazdája. Az ügyész megállapította, hogy az áru a közraktár raktárkönyvében X. Y. jelíze alatt volt elkönyvelve és azt is megállapította az ügyész, hogy eredetileg huszonhét láda áru volt

a raktárban, amelyből X. Y. ur tíz ládát már elszállított.

Ezen a nyomon haladva megállapították, hogy az adóárverésen megvett árut a pepők azonnal visszaadták Kalafoni Gyulának, aki a visszakapott árut a közraktárban helyezte el.

A zilahi vezető ügyész azonnal letartóztatta Kalafoni Gyulát és letartóztatta Kiss József perceptort is, akivel szemben az a vád, hogy összejátszott a fizetésképtelen kereskedővel és megrendezte azt az árverést, amelyen az egész áruraktárt a Kalafoni Gyula barátai vásárolták meg.

A zilahi ügyészség azonban nem elégedett meg a tulajdonosnak és a perceptornak letartóztatásával, hanem

letartóztatta még az egyik és legnagyobb árverési pepőt, Frank Ignácot is, aki Nagykaroly legnagyobb rövidáru-kereskedésének, a Frank és Noé cégnek beltagja.

Ugyancsak letartóztatásba került Frank Adolf is, akinek az a bűne, hogy a közraktárból kiadott tíz ládában volt árukat mint a Kalafoni-cég alkalmazottja, Szatmáron, Nagykarolyban, Szilágysomlyón és más városokban főnöke megbízásából eladta és az érte járó pénzösszegeket inkasszálta.

Ugyancsak eljárás folyik dr. Deutsch Márton orvos ellen, aki az árverésen megvette a cég autóját és Deutsch Imre terménykereskedő ellen is, aki ugyancsak szíveségből ezen az árverésen strohmankodott.

A vádiratot megerősíti Frank Ignác vallomása, aki őszintén feltárta, hogy szíveségből vette meg az üzlet áruaktárát és azt az összeget, amelyet az áruért az adóárverésen kifizetett, Kalafoni Gyulától kapta. Egy sereg kereskedő vallomása is megerősíti a vádat, akik mind bevallják, hogy vettek az áruból és a vételárat a Kalafoni Gyula kezéhez fizették ki.

Ezzel szemben Kalafoni Gyula azzal védekezik, hogy öt család bukással megválna nem lehet, mert nem értékesítette a hitelezők kielégítésére szolgáló áru-

kat áron és értéken alul, mert ő árut egyáltalában nem értékesített. Az árut a fiskus értékesítette és ha valaki a hitelezőket megrövidítette, az egyedül az államkincstár, amely az üzlet árukészletét elárvereztette. Kiss József, a perceptor viszont azt mondja, hogy ő szabályosan tüzte ki az árverést és hogy ez az árverés az első adóárverés, amelyet a cég ellen kitűzött. Számtalanszor kitűzte már az adóárverést, de azt elhalasztották, mert vagy fizetett valamennyit az adós vagy halasztást kapott. De egyébként is most már meg kellett tartani ezt az adóárverést, mert Kalafoni Gyula konkurrencsei egyenesen presszionálták rá. Minden nagykarolyi kereskedő szemrehányta, hogy velük szemben már az csesdékes adót követeli, míg a Kalafoni cég két éves adóhátralékkal is tartozhat. A perceptor meg is nevezte azokat a nagykarolyi kereskedőket, akik a Kalafoni árverést nála állandóan sürgették.

Az ügyészség a vétkes és csalárd bukásos felül hamis esküvel is vádolja Kalafoni Gyulát, mert vagyon hiányában a kényszerengyezségi eljárást a bíróság megszüntette és vele szemben a csődöt rendelte el. A csődeljárás során azután Kalafoni Gyula vagyontalansági esküt tett és most kisült — hiszen a megtalált tizenhét láda áru kétségtelenül a Kalafoni tulajdona! —, hogy vagyona van és így a bíróság előtt Kalafoni hamisan esküdt.

Az ügyészi letartóztatások Nagykarolyban nagy izgalmat keltek. A helyzet ugyanis az, hogy ma már erkölcsös cselekedet lett, hogy a kereskedőszomszédok és barátok adóárveréseken és egyéb árveréseken egymást kölcsönösen kisegítik. Egy kis baráti szolgálat az egész! — így fogják fel és most kisült, hogy ezért a kis baráti szolgálatért — ha nem többet, de harminc napos vizsgálati fogságot is lehet ülni. Annál is súlyosabb a dolog, mert a többek között ezért a baráti szíveségből most a zilahi törvényszék fogságában a város egyik letékintélyesebb kereskedője, Frank Ignác is ül, aki csak azért került börtönbe és azért kerül a vádlottak padjára, mert — szíveségből tett.

Ezek az árverések a legtöbb esetben sikertelenek és mert nálunk az árverések a legtöbb esetben sikertelenek, nincs az ország kereskedelmének becsülete és az ország kereskedelmének hitele.

Ha ezentul egy-egy ilyen eset az ügyészségre és a büntető-törvényszékre kerülne, hamarosan megegyeznének azok az adóárverések, amelyekről ma mindig feltételezik, hogy megrendezettek és azok a baráti szolgálatok, amelyek baráti szolgálatok az adóssal, de immorálisak a hitelezővel szemben, aki ilyen formán követelésének még töredékét sem tudja megkapni.

MOISSI

Az ember a denevérszárnyakkal. A kontinenseken csapong és valami várkastélyban huhuzik nyáron Salzburgban. M. betűvel kezdődik a neve, i-ik vannak benne, a haja

a szemébe lóg, nyakraalója lobog, arcóbre barázdas, piros foltokkal. A szeméből a fehérjével néz, rávillantja az emberre. Hangja halk és finom, de még ezért se lehet jótállni. Egy kráter morog felül, belül egy vulkán düböröghet.

A kávéházban valaki elcsodálkozott: — Ez Moissi? Ugy néz ki, mint egy ripacs. Valaki azt hibáztatta, hogy nem elég vassalt.

— Nem értem, miért kapja ez azt a rengeteg szerelmes levelet a nőkől.

Az impresszáriójával ül, kávét iszik. Egy fiatalember jön, kérdezi, hogy elküldték-e Bernard Shawnak a száz schillinget a ma esti előadásért. Hogy elküldték-e? Előre ki kellett fizetni, mielőtt a turné elindult Bécsből, az író képviselő Eirich-Verlagnak.

— De hát honnan tudták, hogy száz schilling fog neki járni? Tudommal tíz percentet kell, hogy kapjon abból, ami a darabjánál bejön a kasszába! — mondja Moissi.

— Ez pauszálózva van, — mondja az impresszárió. Azt mondta Eirich: adjon száz schillinget Shawért és rendben van. Erre kifizettem neki, már nem is tudom, hány elő-

adást.

— Dehát nem értem, — csodálkozik Moissi. — Hát hogy jön az az Eirich ahhoz, hogy a Shaw nevében ilyen üzleteket csináljon. Hát ő írta a darabot?

— Örül, hogy kap valamit. Elvégre nem tudja Shaw végig ellenőrizni az egész turnét. Ez legalább biztos.

Moissi megemlíti, hogy ő mindenünne szokott írni egy levelezőlapot Shawnak, ahol csak a darabját játsza. Rióból, Sidneyből. Különbben is személyes barátja Shawnak.

Egy partnernője, magas, német színésznő, kering az asztal körül. Odasugója Moissinek:

— Nem jössz egy kicsit sétálni?

Sétálni? Hogyne. Mindjárt. A színésznő félreül egy másik asztalhoz, édes, tapintatos, talán nem akar zavarni bennünket.

En művészetről kérdezek, Moissi mindig politikával felel. Illetve nem is politikával, egyszerűen azzal, ami a levegőben van. Kinával, Japánnal, Shanghájjal. Meglehetősen nyugtalan, még ezen a vendégzereplési turnén is ilyeneken fő a feje.

— Egy fél év múlva... legkésőbb egy év múlva...! — és felveti vészes gondokkal a fejét. Aztán öt perc múlva megint: — Egy fél év múlva, legkésőbb egy év múlva!

Kicsit beszélünk megint színházról, magyar írókat még nem játszott, Molnár könnyű, különben senkit nem lehet ma még megítélni, például az ifjú németeket, majd később fog kiderülni, hogy mit értek.

— Nincs kiut, — tépelődik, megint az előbbi gondolatain. — Hiszen Anglia, Amerika, Franciaország és Olaszország megakadályozhatná a japán—kinai háborút. Nem akadályozhatná meg? Ugy-e megakadályozhatná De nem akarják. Így megyünk a végzetünk felé... Talán már a nyáron... Én nem értem az egészet.

Állítja, hogy a zsufolt lakósu Európa fogja legjobban megsínyleni. Gázt, bombákat. Mert Kinában, Oroszországban, ahol olyan óriási területen van szétszórtva a lakosság, — mondjuk már, hogy elpusztítják a pagodákat, a Luna-parkot. De London, Páris, Berlin. München, Budapest! Mit fogunk mi csinálni?

Nehogy tévesen ítéljük meg: Moissi nem nyafog és nem önmagáért nyafog. Egyszerűen csak elképedve áll egy folyamattal szemben, amely rohan a falnak.

A szállodából telefonhoz hívják. Felvidá-

modva jön vissza: a főváros nagyon érdeklődik, nagy az elővétel.

— Mennyi Önnék a jövedelme? — Elfordítja a fejét, majdnem, hogy hangosan azt nem mondja: pfuj.

— Sosincs pénzem, — feleli röviden.

Utazik, folyton utazik. Azért nem is vállal állandó szerződést. A lakása Bécsben van, az a kiindulópont. Játszott már mindenféle színű emberek előtt. Barnáknál, rézbőrűeknél, sárgáknál, feketéknél. Repülőgépen, hajón és vonaton megy. Van felesége, az néha elkiséri, néha.

Tudvalevő, hogy ő a leghíresebb Fedja-színész. Kérdezem, ismeri-e Tolsztoj családját. Csak a lányát. A fiát nem? Nem. Azt mond: én ismerem. Rámnéz: bahl!

Örülök magamban, kacagnivalóan drága, nagy ebben a fáradt, sokatmegélt közönyben. Több művészi „dumát” ki is kér magának. Megint visszatér kedvenc témájához, győtrődéseire. Mondom, nem tudja magát kiszakítani a világ ügyeiből?

Rámnéz. (Tudtam, hogy csak ez jöhet). Hát a művészt éppen az teszi, hogy nyakig benne áll mindenkinek a nyavalyájában. Elfordítja megint a fejét, nyilván azt hiszi rólam, kis zöld vacak vagyok.

Nem engedem ki a körből. Ingerem ilyen hülyeségekkel, mint a bikát. Szépen döfköd, továbbra is.

— Láttam, — mondom, — hogy a lapok irtak valami botrányáról... Nem mintha — Késről megvetés, lenézés mászik le hozzám az arcáról. Nem nekem szól, ő nem. Sokkal többeknek, százszor másoknak.

Hüvösen kezdődött ez a kávéházi találkozás, de melegen és jól végződött. Egy félóra alatt ezek a frieskák közelhoztak bennünket

Benamy Sándor

Tegnap este Bernard Shaw: „Az oros dilemmája” című darabban mutatkozott be Moissi és együttese. A festőben önmagát írja meg Shaw és a tendenciában önmagát emeli a szinte már skót angolok fölé. Művész és polgár viszonya: ez körülbelül a lényeg. Moissi ugyanolyan „ripacs”, mint Shaw, jól fedték egymást. Ripacs, — persze a szó drága, sürüsdött művészi értelmében. Bennéftől színész, mintahogy a bennéftől író az igazán! A majdnem zsufolt ház az egész társulatot ünnepelte. Mindenik prima volt. Moissiból méltó.

Jóni
"Koldusdiák"
 (DER BETELSTUDENT) a szezon legszebb német beszélő és enkló filmveretie

Hírek

Meghalt Edgar Wallace a híres angol regényíró

London, február 11.
 Edgar Wallace, a népszerű angol író, aki néhány művének megfilmesítése miatt már huzamosabb idő óta Hollywoodban tartózkodott, influenza tüdőgyulladás következtében meghalt. Wallace férfikora delén látott hozzá a regényírásához. Műveit, amelyben jobbadán bűnügyi témákat dolgozott fel, a világ minden nyelvére lefordították. Hihetetlenül termékeny író volt. Vannak regényei, amelyeket két-három nap alatt diktált gépbe.

Munkái busásan jövedelmeztek, hatalmas vagyont hagyott hátra. Londonban tartózkodó felesége, aki a beteg író látogatására indult, a hajón vette csak tudt, hogy férje nincs többé az élők sorában.

Újra megkezdődött a kolozsvári villanysztrájk

Kolozsvár, február 11.
 Csütörtökön délután megkezdődik a második kolozsvári villanysztrájk, amelyben részt vesznek az összes kereskedők és villanyfogyasztó iparosok. A sztrájkot a kiküldött bizottság 8 napra irányozta elő, de folytatni fogja mindaddig, amíg a városi villamosüzem jobb belátásra nem tér és nem adja olcsóbban az ipari áramot. Kolozsvár kereskedői és iparosai remélik, hogy a megmozdulás ezuttal sikerre vezeti a sztrájk talán már a nyolc nap letele előtt befejeződhetik.

— **UJABB MAROSVÁSÁRHELYI FIZETÉSKÉPTELENSÉGEK.** Marosvásárhelyről jelentik: Dr. Erdélyi József, a marosvásárhelyi „Ideal” drogéria tulajdonosa, szerdán fizetése képtelenséget jelentett be a törvényszéknek. Aktivái 1.571.905 lejre, passzívái 1 millió 625.303 lejre rúgnak. Hitelezőinek 60 százalékot ajánl fel, 2 év alatt, egyenlő részletekben.

— Ugyancsak szerdán jelentett be fizetése képtelenséget Sós Viktor villanyszerelő, egy marosvásárhelyi elektrotechnikai vállalat tulajdonosa. A cég aktivája 300 ezer lej, passzívja 270 ezer lej. Hitelezőinek száz százalékot ajánl fel.

— **KÉT ÉV GYUJTÓGATÁSÉRT.** Marosvásárhelyről jelentik: Lázár Izidor csikszenttamási gazda 1931. novemberében felgyújtotta bosszúból apósa házát. A törvényszék annak idején 8 hónapra ítélte a gyújtogatót. A tábla csütörtökön foglalkozott az ügygel s büntetését 2 évre emelte.

— **MEGHOSSZABBÍTOTTAK A BRASSÓ-BUKARESTI WEEKEND-JEGYEK ÉRVÉNYÉT.** Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága a Bukarest-brassói vonalra szóló kedvezményes weekend-jegyek érvényét február 29-ig hosszabbította meg.

— **OH, DE ÉDES A CFR VÉZÉRIGAZGATÓSÁGA.** Bukarestből jelentik: A vasut vezérigazgatósága ez évben is kedvezményekkel kecségetti azokat a vasuti tisztviselőket, akik önszántukból hagyták ott állásukat. Aszerint, hogy mikor távoznak s hogy milyen munkát végeztek, egy, két, vagy három havi fizetést helyez kilátásba.

Interpelláció a nyugdíjközpontnál uralkodó visszaélések miatt

Bukarest, február 11.
 Gyárfás Elemér a szenátus ma délutáni ülésén interpellációt mondott el a nyugdíjközpontnál uralkodó állapotokról. A magyarpárti szenátor előadta, hogy míg a képviselőket és törvényhozókat nem engedik be a nyugdíjpénztár hivatalaiba, addig a kijárók kényük-kedvük szerint végzik dolgaikat. Az áldatlan állapotok miatt csak azoknak a nyugdíjügyeit rendezik, akik busás összegeket fizetnek kijáróknak, meg akiknek protekciójuk van.

Általános végrehajtáslelőggesztést kér a magyarpárt

Bukarest, február 11.
 A magyarpárt parlamenti csoportjának csütörtökön délelőtti hozott határozata értelmében Gyárfás Elemér a szenátusban, Willér József pedig a kamarában kérte a kormányt, hogy a mezőgazdasági adósságok végrehajtásának felfüggesztéséről szóló törvény március 15-ig való meghosszabbításánál egyidejűleg a törvény intézkedését terjesszék ki a kiskereskedőkre, kisiparosokra és intellektüellekre is.

Ugyanakkor kérték, hogy törvényileg mondják ki ugyancsak március 15-ig az adóvégrehajtások felfüggesztését is.

Az interpelláció során Gyárfás Elemér feltárta a kisebbségi nyugdíjasok többi sérelmeit is. Kérte, hogy indítsanak fegyelmi eljárást azok ellen, akik a nyugdíjasokat kiszolgáltatják a kijáróknak.

tásának felfüggesztéséről szóló törvény március 15-ig való meghosszabbításánál egyidejűleg a törvény intézkedését terjesszék ki a kiskereskedőkre, kisiparosokra és intellektüellekre is.

Devizaforgalomkiegyenlítő-hivatalt állítanak fel Magyarország és Románia közötti forgalom megkönnyítésére

Bukarest, február 11.
 Tegnap este hét órakor a legfelsőbb gazdasági bizottság ülést tartott, amelyen megvitatták a gabonastandardizálási problémát és a beszállítást forgatható hitellevélek ügyét.

A bizottság elhatározta, hogy az állam részvételével egy társaság létesítését fogja kezdeményezni, amely társaság a gabona nagyobb mobilitását volna hivatva előmozdítani.

A továbbiakban a gazdasági bizottság

foglalkozott azokkal a devizakiviteli korlátozásokkal, amelyeket egyes, Romániával szomszédos államok életbe léptettek és amik sulyosan és károsan befolyásolják a román exportot. Vasilescu-Karpen kereskedelmi miniszter bejelentette, hogy ezeknek a nehézségeknek a kiküszöbölése céljából

devizakiegyenlítő-hivatalt fognak felállítani, amely a Magyarországon és Svájcban létező rekompenzációs pénztárhoz hasonlóan fog működni.

Öt évre ítélték az Oroszországból hazatért Foris Istvánt Felesége két évi börtönt kapott

Foris állítólag egy orosz távirati irodát tudósított

Bukarest, február 11.
 Az ilfovi törvényszék ma hozott ítéletet Foris István és felesége, Foris Lotti ügyében, akiket kommunista röpiratok terjesztésével és lázító propagandával vádoltak.

Foris Istvánt 1928-ban a kolozsvári hadbíróság in contumaciam egyizben már elítélte tízévi fegyházra, akkor azonban Foris külföldre szökött és előbb Bécsben, Berlinben, majd Moszkvában élt. Tavaly augusztusában Foris visszatért Oroszországból Romániába, — a vád szerint azzal a megfontatással, hogy itt a propagandát még erőteljesebben folytassa. Visszatérésekor azonban rögtön lefoglák és feleségével együtt vád alá helyezték. Az egyik vádpont ellene az volt, hogy tudósította innen a moszkvai Tass-irodát.

A ma megtartott tárgyaláson Foris azzal védekezett, hogy a nála talált röpiratokat ő nem terjesztette, még kevésbé volt azoknak a szerzője. A védelem ezenkívül tarthatatlannak minősítette a Tass-irodával kapcsolatos vádat, amely legfeljebb sajtótévesztés számba jöhet és ebben az esetben esküdtbíróság elé tartozik.

A vádbeszéd elhangzása után a bíróság meghozta ítéletét, amellyel

Foris öt évi börtönrre és tízezer lej pénzbírára, feleségét — aki szabadlábban védekezhetett — két évi börtönnel sújtotta, elrendelve természetesen az ő azonnali őrizetbevételét is.

Az elítéltek felebbezték.

Sztrájkba léptek a nagyváradi vasuti műhelyek munkásai

500 munkás hagyta abba a munkát az újabb redukció-terv miatt

Nagyvárad, február 11.
 A nagyváradi fűtőház és vasuti műhely 500 munkása szerdán délután letele a munkát. A sztrájkra az szolgáltatott okot, hogy

a műhelyfőnökség ismételt csökkenést akarta a munkabéreket.

A munkásokkal ugyanis tegnap köriratban közölték, hogy a műhelyfőnökség beszünteti a drágasági pótlékok és lakbérpótlékok és az akkordbérket is csökkenteni akarja 30 százalékkal. Ez az újabb bérléscsökkentés — mondanunk sem kell — katasztrofális érinti a műhelymunkásokat, hiszen a többszörös redukciók után az elsőrendű szakmunkások sem kerestek többet havonta 2500—3500 lejnél, most pedig ez a számú kereset is lepadna 1500—1600 lejre.

A jogosan elkezdett munkások csütörtökön délután gyűlést tartottak és erőteljesen tiltakoztak a bérléscsökkentés ellen és

szolidaritást vállaltak a 15.000 bukaresti munkással és a Kolozsváron elho-

csátott munkásokkal. A gyűlés során és után éles tüntetést rendeztek a műhelyfőnökség ellen.

A munkások küldöttsége fel akarta keresni a vármegyei prefektust is, de amikor megtudták, hogy nincsen otthon, a tiltakozás elmaradt. A műhelymunkások egyébként sérelmeiket és kívánságaikat memorandumba foglalták össze s azt eljuttatták a CFR vezérigazgatóságához és a közlekedésügyi minisztériumhoz.

— **MÁRCIUS ELSEJÉN UJABB SZAZ EMBERT BOCSÁT EL A RESICA.** Resicáról jelentik: Beszámoltunk arról, hogy a Resica-művek február elsején 110 régi, véglegesen tisztviselőt és alkalmazottat bocsátott el szolgálatából. Az igazgatóság most felszólította az osztályvezetőket, hogy készítsenek újabb lépitési listát, mert március elsején további száz alkalmazottat kell elküldeni. Az elbocsátottak legnagyobb része kisebbségi és márciusra talán már alig marad valaki a helyén a régi, érdemes tisztviselők közül.

— **STAUBER JÓZSEF, AZ ARADI KÖZLÖNY KIADÓTULAJDONOSA SÚLYOS BETEG.** Aradról jelentik: Stauber József, az „Aradi Közlöny” kiadótulajdonosát súlyosabb szélütés érte. Bár állapota aggasztó, hisz az a teljes felépülésében.

— **KÖSZÖNETNYILVANITÁS.** Mindazoknak, kik felejtethetlen halottunk, Tamás István szül. Rodziewicz Rózsika temetésén megjelentek, koporsójára virágot helyeztek, vagy bármiképp részvétüket fejezték ki, ezúton mondunk hálás köszönetet. A gyászoló család.

— **UFERINI, MINDEN IDŐK LEGNAGYOBB VARÁZSLÓJA, PÉNTEKEN TARTJA PREMIERJÉT BRASSÓBAN.** Az idei évad legnagyobb szenzációja Uferini brassói vendégszereplése lesz, mely után máris óriási érdeklődés nyilvánul meg; Alfred és Fredy Uferini világhírű illuzionista revü-társulata világkörúli útjában Erdélyi is érinti és így az Astra mozi agilis igazgatóságának sikerült őket egy pár napi vendégszereplésre lekötöni. Uferini a brassói közönség előtt nem ismeretlen, még sokan emlékeznek arra, amikor hat évvel ezelőtt az itteni közönséget boszorkányos ügyességgel és káprázatos mutatványokkal bámulatba ejtették, s bájos, közvetlen humorukkal pazarul elszórakoztatták. Uferiniék világkörúli útja igazi diadalut, ők szakmájuk koronázatlan királyai, egy-egy turnéjuk évekig tart és újra évek fognak eltelni, amíg újra meglátogatják városunkat. Uferiniék pénteken érkeznek Brassóba, egy vagon saját díszlettel és kellékkel. Az Astramoziban lépnek fel, minden mozielőadás keretében.

— **HALALOZÁS.** Ruckdeschel Henrikné, báróné, szül. Szunyogszéki Gizella, e hó 8-án meghalt. Az elhunytban dr. Hankó Domokos ügyvéd sógornőjét, neje pedig nővérét gyászolja.

— **BEN HUR,** hangosfilmbemutató a brassói Modern Mozgóban. A plakátok és prospectusok az emberi alkotóművészet legcsodásabb és leggrandiózusabb remekművének nevezik ezt a filmet. Kétségtelen, hogy Fred Niblo, a rendező, ebben a filmben mindenütt a hatalmas méretezésre és nagy eszközökre fektette a fűsúlyt. A film teljes két évig készült, 150.000 szereplővel, óriási pénzaláccal, 12 monstre-fejezetben. Minden része nagy és megkapó. A főszerepet Ramon Novarro játssza, Ben Hur szerepe különösen megfelelő egyéniségének, úgy, hogy ennél a nagy amerikai filmművész nem is alkotott nagyobbát. A Ben Hur most hangos filmre dolgozák, kitűnő zenével, amely a nagy tengeri ütközeteknek, lövészneknek, háborús és valát, az egyes jeleneteket aláfestő és illusztrációs epizódoknak megadja a kellő keretet és frappáns hatással fokozza azok hatását. Az új hangos filmet ma este mutatja be először a brassói Modern Mozgó.

— **CSAK AZÉRT ISMERTE BE, HOGY LOPOTT, MERT MEGVERTÉK A CSENDŐRÖK.** Marosvásárhelyről jelentik: A marosvásárhelyi törvényszék csütörtökön foglalkozott Gregor János, Liget községbeli gazdálkodó ügyével, aki, a vád szerint, két társaságításával több lopást követett el. Kijelentette, hogy csak azért ismerte el a vádat, mert a csendőrsőrn borzasztóan elverték. Mint-hogy Gregor utólagos nyilatkozatát a törvényszék is beigazoltak minősítette, úgy őt, mint társát felmentették a vád s annak következményei alól.

— **A GYASZNAPOK ALATT MINDENBŐL KIFOSZTOTTAK.** Dicsőszentmártoni tudósítónk jelenti: Neufeld Ábrahám erdőrajai kereskedő felesége az elmúlt héten Dicsőszentmártonban meghalt és Neufeld a vállás által előírt gyásznapokat a városban töltötte. A nyolc nap elteltével visszament Erdőaljár, ahol már az első pillanában azt a megdöbbentő felfedezést tette, hogy izletét, korcsmáját és lakását teljesen kifosztották. Üzletéből az összes fűszerárut, dohányt és italokat elvitték, a lakást feldúlták és az értékes holmikat elrabolták. A betörés a faluban óriási felháborodást keltett és a falukossága minden lehető megtesz aziránt, hogy a betörőket a csendőrség elfogja. A gyanúsítottak kihallgatása most folyik.

— **EGY AUTÓ BELEROHANT A VASARI KÖZÖNSÉGBE.** Dicsőszentmártoni tudósítónk jelenti: Borzalmas autószerencsétlenség történt tegnap délután a küküllővári országos vásáron. Egy autó beleroht a vásári közönségbe, ahol több könnyű és két súlyos sebesülést okozott. A vásár délután már oszladozni kezdett, a falusiak egy része a boldogfalvi, zsidóvári országuton hazafelé igyekeztek, amikor hátulról egy személyautó közéjük rohant. A falusiak az autót eszeveszett tülkölésre, amennyire lehetett, szétszaladtak, de messziről lehetett látni, hogy a sikos-havas uton a soffór nem ura a volánnak. A szerencsétlenség megtörténte után oly pánik tört ki az emberek között, hogy a földön véreikben fetrengő sebesültekre csak percek múlva gondoltak. Az autót alól súlyos kártöréssel Dremmann Mathias 51 éves gazdálkodót és Ghib Catarina 40 éves asszonyt emelték ki, mindkettő Medres, alsófehérmegyei községből való. A könnyebb sebesültek saját lábukon mentek haza, míg Ghib Catarina oly súlyos belső sérüléseket szenvedett, hogy halálköveté szállították be a dicsőszentmártoni kórházba. A szerencsétlenséget okozó autó, mely Alba-Julia 333 rendszámot viseli és Pompiliu Păcurariu gyulafehérvári vállalkozó tulajdonosa, aki ellen megindították az eljárást. A súlyosan sebesült Ghib Catarinának 11 óra meke van.

— Gyomorlájás, gyomornyomás, bál-sárpangás, nagyfokú erjedés, rossz emésztés, fehér nyelv, kábultság, fülzúgás, halvány arcszín, kedvetlenség a természetes „Ferenc József” keserűvíz használatára által sok esetben elmúlik. Az orvosi világ a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a magyar Ferenc József vizről, mert hatása megbízható és rendkívül enyhe. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Hat méter magasságból zuhant le egy autó. Csikszeredáról jelentik: Könnyen végzetessé válható autószerencsétlenség érte Gidró Márton csikkarcsfalvi községi bírót, aki két barátja kíséretében túlhajtott sebességgel száguldott autóján Csikszenttamási irányába. Az Ólt hidján hirtelen elvesztette uralmát az utó fölött s a kocsit a hid karfáját áttörve, hat méter magasságból a vízbe zuhant. Néhány járókelő kiszabadította szorult helyzetükből az utasokat, akiket már-már a fulladás veszélye fenyegette. Az autó teljesen használatatlanná vált.

— A csikmezei ügyvédek és a közbirtokosságok. Csikszeredáról jelentik: A csikmezei ügyvédek folyó hó 14-én Csikszeredában értekezletet tartanak, a melyen a közbirtokossági vagyionok kezelésének megváltoztatása ellen készülnek tiltakozni.

— AKI TUDTAN KIVUL LETT SZINMŰIRÓ. Morand Pál francia író az egyik nagy párisi duatúrúház zidei propaganda katalógusába dialógizált előszót írt, amelynek elolvasása annyira fellekesített egy kritikust, hogy nyomban elrohant vele a Comédia igazgatóságához, amely előtt esküdni kezdte, hogy a dialógizált előszó egyenesen színpadra kívánczoló vigjáték. Ezt az ítéletet megerősítették a színház lektorai is, úgyhogy nyomban kiírták a próbákat. Legközelebb előadásra is kerül már a darab, amin senki se csodálkozik jobban, mint Morand Pál maga, aki eddig még egy sort se írt színházak számára.

— A csikszeredai árvaszék pöre. Csikszeredáról jelentik: A csikszeredai árvaszék a napokban harminc pert indított adósai ellen, akik kötelezettségeiknek nem tettek eleget s így az árvák egzisztenciáját is veszély fenyegeti.

— Tüz Dészalván. Dicsőszentmártoni tudósítónk jelenti: Könnyen végzetessé válható tüzeset történt Dészalva kiskülföldmezei községben. Az éjjeli ór egy hajnal tájban észrevette, hogy Bódi János gazdálkodó feje felett ég a ház, míg ő családjával nyugodtan aludt. Felkeltette a mítsem sejtő Bódit és fellármázta az alvó falut. Amíg a falu népe az oltáshoz hozzáfogott volna, Bódi háza mint egy égő katlan már lángokban állott, úgy, hogy Bódiék csak pusztán életüket tudták megmenteni. Szerencsére szélcsendes idő volt, bár a vízipuska természetesen nem működött, — és így a falu megmenekült egy esetleges tűzkatasztrófától.

— Meggyilkoltak egy hattagu francia családot. Párisból jelentik: Borzalmas kegyetlenséggel végrehajtott tömeggyilkosság történt Moirax községben, ahol ismeretlen tettesek valósággal lekaszabolták egy ottani földmives hattagu családját, még az apró gyermekeket sem kímélve. A földmives nem tartózkodott odahaza és így ő megmenekült, a látvány azonban, amely hazatérésekor eléb tárult, buskomorrá tette.

— Ma este kezdődik Budapesten a páneurópai konferencia. Budapestről jelentik: Ma este kezdődik a magyar fővárosban a páneurópai konferencia, amelyen elsősorban a középeurópai államok delegátusai vesznek részt. Romániát Mannoiescu volt miniszter képviseli.

— Leégett a világ legnagyobb panoptikuma. Newyorkból táviratozzák: A metropolis nagy látványossági parkjának, Conney Islandnak közelében leégett a világ legnagyobb panoptikuma. A császároknak, királyoknak, elnököknek, sportembereknek, bűnösöknek, egyszóval a panoptikumban mutogatott hírességeknek ezrei és tízezei pillanatok alatt a lángok martalékaivá váltak.

— EL AKARJAK TUSSOLNI A NAGYBANYAI ARANYCEMPÉSZÉST AZ ÜRI BANDITÁK. Nincs kegyelem az arnyszájú papnak, Titkos és az ő titkosa Erdélyben, Mi köze a magyar Hymnusznak a piskii vasutasok áthelyezéséhez. A vörös Markovics és a fehér Egyed, Hogyan fosztogatja a váradi bank a magyar nyugdíjasokat. Különös csőd Szatmáron, Elpanamázták a székely hívők pénzét Gyergyóban, Sebestyén Márk, a kolozsvári pók. Miért menesztették a Bacser igazgatóját Aradon. A nagyváradi sváb bank házi kezelésben. Ahogy az Adriai tüköridát, Spriccer-párbaj Aradon. Az örmény fővárosban is tombol a nyomor, Szerelmi bonyodalom a brassói Pojána tetején, Mármárosi levelek és még számos szenzációs közlemény teszi rendkívül érdekessé a Gyilkos február 10-iki számát.

— AKI KETSZER AKART ÉLNI. Lyonban a minap elfogtak egy Algírből való biztosítási csalót, aki bámulatos ügyességgel inszenálta letszhulálát. Mivel 150.000 frankra biztosítást kötött barátja nevére, lenyeit egy tucatot kinintablettát és ágyba fektet. Negyven frank honoráriumért egy orvos kiállította a halotti levelet. Jó borral való ellenében rábirta a barátja a temetőkezési vállalat alkalmazottait, hogy egy időre otthagyják a halottaszobát, miközben az asszony a letszhulálót kiengedte a koporsóból, amelybe bábót helyezett el helyette. A férfi aztán hónapokon át rejtőzködött és később más néven mint az asszony új hódolója bukkant fel.

— Ötezer lejért — gyújtogatók. Szin-érváraljáról jelentik: A város két jómódú gazdájának 950 köbméter fája néhány nappal ezelőtt elégett. A tűz északa keletkezett és azt lokalizálni nem lehetett. A fa-mennyiség, mire a tüzet felfedezték, már nagy lánggal égett és a tűz olyan erővel tombolt, hogy az összehalmozott famennyiséget megmenteni nem lehetett. A fa köbméterenként száz lejre volt biztosítva. A nyomozás ma szenzációs fordulatot vett. Megállapítást nyert ugyanis, hogy Achim Mihály és Krobecs Péter gazdálkodók, akiknek tulajdona volt ez az elhamvadt famennyiség, a fát felgyújtották. Nop György erdőőrt bérelték fel, aki vállalkozott is arra, hogy a fát felgyújtja, amennyiben tizenöt liter petrolumot kap és 5000 lej munkadíjat. A csendőrség úgy a tulajdonosokat, mint az erdőőrt letartóztatta. Az egyik tulajdonos, Korobecz Péter, a csendőrmestert is megvesztegette 5000 lejjel.

— MI A TENNISZ-SZÓ IGAZI JELENTŐSÉGE? A tennisz-játék szerle a világon közismert, de vajon hányan tudják, hogy mit jelent voltaképpen maga a szó? Labdajátékot? Nem. Nem is angol származású a kifejezés, mint a hogy a legtöbbben hiszik. A tulajdonképpen gyökere a francia tenez (fogja). Ezt kiáltották egymásnak a szerviznél a játékosok, amint manapság angolul playt mondunk. A raket szó is francia eredetű, ott requette volt a neve és az arabs nyelvből származik. Raket volt az arabs szó és annyit jelentett: tenyer.

— Már a telefon vonalat is ellopják. Bikszádról jelenti tudósítónk: Bikszád fürdő és Komorzán között tegnapelőtt éjszaka ellopták az összes telefonhuzalokat. A tolvaj kilétét még nem lehetett megállapítani, de ezzel a tolvajlással az egyik módos gazdát gyanúsítják, aki szénakazlalt tegnap dróttal fonta át, mert a mostani hó és szélviharok a szénakazlakat megtépázták és a gazda a szél ellen így akart védekezni.

Ne csukamájolajat, hanem az éppoly jó hatású és kellemes ízű Jemalt-ot adja gyermekeinek. Egy doboz ára 77 lej.

— EGY KOLOZSVARI TÁRSADALMI AKCIÓ FURCSA FINÁLÉJA. Tudósítónk jelenti: Váradi Miklós, a híres volt kolozsvári színész 60-ik születésnapjának jubileumával kapcsolatban társadalmi akció indult Kolozsváron, egyrészt magának Váradinak a felkarolására, másrészt a kiöregedett szegénysorsú színészek támogatására. A jóindulatú és helyes elképzelésű mozgalom irányítására bizottság alakult, amely a szükséges titkári teendőket ellátását Sebesi László nevű fiatal emberre bízta. Sebesi Lászlónak 10 ezer körlevelet kellett volna szétküldenie, hogy az akció minél szélesebbkörű legyen. Valószínű, hogy szét is küldött belőlük eleget, mert az eddig befolyt 30 ezer lej mind bélyegköltésben számolta el. Az akció pénztárállománya jelenleg 352 lej és az a megjegyzés, hogy a pénztár vezetésével megbízott Hatházy Sándor soha egyetlen banit nem látott. Hozzá csak a Sebesi nyugtái jutottak el. Ilyenformán az akció erkölcsi eredménye annyi, hogy Váradi Miklós és a kiöregedett szegény színészek nem kaptak és nem kaphatnak egyetlen garast sem, viszont — s ez az anyagi eredmény — még mindig el lehet körlevelezni 352 lejt.

Nyíltér*)

A brassói mészárosok és hentesek szakosztálya a megtartott bizottsági ülésen egyhangulag elhatározta kihirdetni a következő közleményt.

A Bacsoni Béla ur által Brassóban elkövetett visszaélések, amennyiben odahaza állatokat vág le engedély nélkül és az érvényben levő törvények ellenére, a legmélyebb megütközést keltette.

A brassói mészárosok és hentesek szakosztálya nevezett mészárosnak ezen eljárását elítéli.

A bizottság

* E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

DÉCSEY ZOLTÁN:

A SIRO VÁROS

— Mit bánjuk mi, ki kormányoz, mit törődünk diktatúrával, szovjettel, tanácsokkal. Pityi Palkó üljön a polgármesteri székbe, Szabó Gyurka legyen a rendőrpáncsnok, mit bánjuk mi a törvényeiket, a rendeleteiket, amikor magyar szó magyar uralmat hirdet, amikor a nyárias esti szélben olyan gyönyörű muzsikával suttognak a magyar lobogók.

És amíg Blücher Jenő, a hatodik dandár politikai megbízottja szónokol, Lajos bácsi könnyes szemekkel igyekszik a városháza lépcsőin felfelé. Valami belső érzés hajtja, valamit meg kell mondania, odafünn ezeknek a drága jó fiuknak, akik elhozták a megváltást... A hatalmas papi alak megjelenik a tanácsterem ajtajában, egy pillanatra megszűnik oda-benn a zivajgás. Kiváncsi és kérdő tekintetek irányulnak feléje, egyikéből, másikkából rosszakaratot és gyűlölséget is ki lehetne olvasni, de Lajos bácsi szeméit most elfátyolozták a könnyek. Kitarja karjait és reszket a máskor oly erős, férfi hang...

— Feljöttem hozzátok, hadd lássalak titeket, édes, jó magyar fiuk, testvéreim. Hadd lássalak titeket és hadd köszönjem meg, hogy olyan jók voltatok. Drága, jó magyar fiuk...

És hatalmas karjával már átnyalábol egy katonát, aki elsőnek esett a keze ügyébe. Ropogtak a katona csontjai az erős szorításban, és mielőtt magához térhetett volna meglepetésében, Lajos bácsi már hatalmas csókot cuppantott mind a két arcára.

Záróra?... Lehet-e az öröm mámorában hazatérni, nyugodtan ágyba fektetni és csöndesen bevárni, hogy mit hoz a holnap?

Nem, ez lehetetlen. Nincs a világnak az a hatalma, amely az örömező várost be terelhetné odújába. A vendéglők, a kávéházak zsufolásig telve, a cigány le nem teszi kezéből a vonót és folyton újabb vendégek is jönnek. Katonák, akiknek a sikeres haditény után szabadságuk van pihenhetnek, mulathatnak holnapig, azután tovább, előre nyugatnak. Ki törődik azzal, hogy az ellenség talán három kilométernyire van a város határáról, ki gondol azzal, hogy talán eszébe jut a visszatérés és itt egy dőzsölő, ujjongó, mámoros embertömeget fojthat kelepcebe.

Csak a nyomda dolgozik. A derék, hüszéges nyomdászok nyugodtan állanak a szedőszekekre mellett, szorgalmasan kopog a gépszedő ujjai, a lapnak meg kell jelennie, hogy a ragyogó nap minden eseményét egybefoglalva tájékoztatja a várost az utolsó órák izgalmairól. Pista ott áll az egyik gépszedő mellett és a mesterszedőnek gépbediktálta a tudósítást. Nincs már idő rá, hogy papírra vesse a riportot, csak így, azonnal fogalmazni és ólomsorokba verődnek az izgalmak, az események, a lobogó érzések. A gépszedő ujjai pedig boszorkányos gyorsasággal kattognak a klaviatúrán, nincs megállás, nincs pihenés, a metőr lázasan rendez a kolumnákat, szalad a kész oldal az öntőbe és már csavarják a hengert a rotációs tengelyére.

Még egy-két mondat és kész a cikk. Most aztán gyorsan ki a villába. Azok ott halálos aggodalomban lehetnek, meg kell nyugtatni őket. Szerencsére üres autó áll a szerkesztőség előtt s már röpti is a Csermely felé. A kadétiskola kapujában őrség áll, megállítják az autót, gyors igazoltatás. A villatelepig szabad az út, tovább nem mehet, mert ott már a vonal áll.

— Csak a villáig akarok...

— Rendben van, elvtárs! Mehet... Sárka tényleg nyugtalanul várja, De nem kell kérdeznie, Pista magától elmond mindent.

— Persze, hogy megmenekült... Már biztosan ott is van. Nem történt semmi baj, minden a legjobban ment. Holnapra már biztosan értesítést is küld. Az öreg Dudás megteszi. A szekere mindennap bejön...

— És maga... maga nem megy ki hozzá? Hogy megnézzé?

— De igen... talán később... Amikor itt az izgalom kissé lecsendesültek.

A mama most vacsorával kínálja.

— Köszönöm... köszönöm... Borszéký néni...

Milyen nehéz és szokatlan ezt így mondani: Borszéký néni.

— Én már vacsoráztam... és... sietek vissza...

De nem mozdul a székéről... Ha most tartóztatnák... Milyen jól esne, ha csak egyetlen szóval marasztalnák. Ha azt monadnák, hogy ugyan ne siessen annyira, hiszen már nincs dolga és nagyon fáradt lehet.

MA JELENT MEG A

HERMES

VASUTI MENETRENDKÖNYV

második téli kiadása!

Kapható mindenütt

TARTALMAZZA február 10-ig életbeléptetett összes változásokat, vonatbeszüntetéseket stb., stb., stb. Fontos ujitások! Ára 50 lej!

Néhány nappal ezelőtt az utóbbi hónapok legjelentősebb, vagy legalább is legjellegzetesebb közéleti eseményével, a Dnyeszterparti rémdrámával kapcsolatban szerénytelenné tetszhető jóslatra vetemedtünk. Arra ugyanis, hogy a kormány, mely ezt a végzetes „incidens”-t lezártnak jelentette ki, saját maga fogja az elejtett fonalat újból felvenni s a vizsgálatot, mely először oly gyermeki együgyűséggel e katasztrófa minden halottját bűnösnek s minden életbenmaradottját ártatlannak nyilvánította, ismét beindítani.

A jóslat — mondhatjuk ártatlan, de egyben szenvedélyes örömmel — bevált! A sorocai ügyben a felfrissített kezdeményezés érdeme magát Jorga miniszterelnököt illeti, aki — mint egy hivatalos kommuniké jelenti — Caliani Ágoston vezérigazgatót kiküldötte Sorocára vizsgálatot tartani. Hogy mit céloz ez a vizsgálat, hogy meddig terjed Caliani hatásköre, hogy miért éppen egy a közoktatásiügyi minisztérium kebelebe tartozó főhivatalnokot jelöltek ki a monstruózus bűnyűg oknyomozására? — erről hallgat a krónika.

Nem firtatjuk mi sem. Lássuk az eredményt! Ambár annyit le kell szögeznünk, hogy milyen csodálatos dolga a lelkiismeret. Megfoghatatlan, feltételezett, légnemű valami. Buborék. Nincs hadserege, rendőrsége, szigurancája, ügyésze.

S mégis erősebb, mint az egész állam-hatalom. Mely a Dnyesztermenti drámát — tudjuk — minden erejével ki akarta radírozni az irkából. Lapot tiltott be. Előszedte a kamrából az alarntörvényt, hogy ezzel tegyen lakatot az ujságíró szájára. Majd a parlamentben ellentmondást nem tűrő hangon adta ki a napiparancsot: Vége a komédiának!

De a lelkiismeret, ez a néma és erőteljes szerszám, nem szunyadhatott el. Mint modern Anteusz, annál rettenetesebb lendülettel pattant fel a földről, minél inkább oda csapdosták. S végül maga a miniszterelnök rendelt el perújrafelvételt, vizsgálatra küldvén ki egyik bizalmi emberét.

Ha már annyira szerénytelennek voltunk, hogy megígöltük ezt a vizsgálatot, akkor továbbmenve a szerénytelenségben felhívjuk Caliani vezérigazgató figyelmét a bécsi „Arbeiterzeitung” minapi cikkére, mely hangsúlyozza, hogy a szökevények heten voltak. Áldozat viszont csak hat akadt.

Tehát egyvalaki életben maradt. Ambár ez is szökni próbálkozott. De nem vették észre. A tragédiának szemtanúja van!

Szemtanúja, aki mindent látott, mindent hallott s mindenről be tud számolni!

Tételezzük fel, hogy a szociáldemokráta „Arbeiterzeitung” különleges értesülését romániai elvbarátaitól kapta. Ha ez a feltételezés helytálló, akkor Mirescu képviselő, aki a romániai szociáldemokráta párt nevében Sorocán nyomozott, bizonyára kiváló felviágosításokat tudna adni. Esetleg rendelkezésre állhatna Caliani Ágostonnak a titokzatos szemtanú kitérőre vonatkozólag is.

Sőt nemcsak esetleg, hanem feltétlenül. A koronatanu, aki a nagy perben döntő vallomást tehet, kíváncsra előáll, igazságügyminiszter ur!

BRRR!

Hogy mennyire igaza volt a Dnyesztermenti tragédia újraéledésére vonatkozó jóslatunknak, mi sem igazolja inkább, minthogy a román sajtó már ismét feszegétni kezdi az ügyet. Olyan orgánmok, melyek mély közömbösséggel, sőt némi elégtételérzessel fogadták és publikálták a rémdráma megrázó híreit, egyszeriben szírénhangokat hallatnak most, amikor az igazság láthatárán derülni látnak. Ime, itt van az „Indreptarea”, az Áverescu-párt hivatalos lapja. Eddig még csak fittyet sem hányt Sorocának. Ma meg már nagy cikket közöl „Sorocai benyomások” címmel. A szerző „Max Wurmbrand volt sorocai képviselő”.

Milyen szenzációs cikk ez, szent isten! Nem, semmiesetre sem foszthatjuk meg a tisztelt olvasót attól a gyönyörtől, hogy néhány sort ne idézzünk ez elmefuttatásból. Kérjük szíves türelmüket.

„Leírtódott a hat sorocai ifju legyilkolásának tragédiája. Mélyen és szomorúan megrázott ez a gyászos esemény, annál is inkább, mivel minden részből és minden tanu által bizonyított, hogy a sorocai katonai hatóságok előre tudták, hogy azon az emlékeztető éjszakán hat ifju megpróbál-

Adatok a leszerelési konferenciáról

Milyen hadereje van az utódállamoknak

Genf, február hó 11.

A leszerelési konferencia tegnapi ülésén megkezdtek az egyes államok fegyverkezési arányának ismertetését. Az eddig beterjesztett adatokból megállapítást nyert, hogy

Míg Magyarország csak hét hadtesttel rendelkezik, ugyanakkor Csehszlovákia 26, Románia 34, Jugoszlávia 32 had-

testet tud mozgósítani.

A továbbiakból kitűnik, hogy Magyarország 33.000 főnyi katonaságával Csehszlovákiából 820.000, Romániából és Jugoszláviából 1 és fél millió sorkatonaság áll szemben. Míg Magyarországnak nincsen egyetlen katonai repülőgépe sem, addig a háború kitörése pillanatában 430 csehszlovák, 350 jugoszláv, 290 román katonai repülőgép szállhat fel.

Tizenhárom év óta járjuk kálváriás utunkat...

Az erdélyi invalidusok törvénye a szenátus előtt

A kamara megszavazta — a szenátus irattárba tette. Miért kapnak hétszerte alacsonyabb nyugdíjat az erdélyi invalidusok, mint regáti bajtársaik?

Bukarest, február 11.

A „B. L.” már számtalan ízben rámutatott arra a súlyos és megdöbbentő igazságtalanságra, hogy az osztrák-magyar hadseregből származó

erdélyi invalidusok hétszerte kevesebb nyugdíjat kapnak a román államtól, mint a regáti invalidus társaik.

Meggyőző bizonyítékokat sorakoztattunk fel annak igazolására, hogy az a bánásmód, melyben a román állam az erdélyi invalidusokat részesíti, nemcsak hogy igazságtalan és emberellen, hanem egyenesen ellenkezik a békeszerződésekkel is, melyek arra kötelezték a háború után megnagyobbodott Romániát, hogy az új területek polgárait hasonló elbánásban részesítse, mint az ország őslakóit. Fzzel szemben mi történt? A román hadseregben nyomorékká lett invalidusok összehasonlíthatatlanul magasabb nyugdíjat kapnak, mint az új területek invalidusai és így tehát a román állam még ma is, tizenhárom évvel a békekötés után

azzal bünteti az osztrák-magyar hadsereg invalidusait,

hogy lecsökkentett, alamizsnának is alig elegendő nyugdíjat juttat nekik.

AMIG EGY TÖRVÉNY ELJUT ODAIG...

Tavaly márciusban — annyi sok évi

hiábavaló várakozás után — az erdélyi invalidusok már-már azt hitték, hogy a kormány végre megkönnyítült rajtuk. Az történt, hogy

a kamara plénuma elé került egy törvényjavaslat, mely végre ugyanolyan jogokat biztosít az erdélyi invalidusoknak, mint amilyen jogokat regáti bajtársaik, már a békekötés óta élveznek.

A kamara letárgyalta és megszavazta ezt a törvényjavaslatot. Még hátra volt, hogy a parlament másik háza, a szenátus is magáévá tegye a félig megszavazott törvényt. Ez tavaly márciusban történt... Az invalidusok fél-törvénye átkerült a szenátushoz s még maig is ott fekszik a szenátusi irattárban...

A szenátus megkezdte erről a törvényjavaslatról. És az erdélyi invalidusok tovább éheztek...

EHEN HALUNK SENATOR URAK...

A szenátus folyosóján, a felvonuló honatyák között, ma megjelentek az erdélyi invalidusok kiküldöttei. Egy memorandumot osztottak szét a szenátoroknak, amelyben újra rámutattak arra az égbekiáltó igazságtalanságra, amely őket a román állam részéről érte.

NANA!

Dobrescu Demeter, Bukarest főpolgármestere visszatért hosszú külföldi utazásáról s a kormány hivatalos lapjában beszámol azokról az eredményekről, a melyeket külföldön elért.

Többek között az erkölcsi eredményekről is. Melyek, mondja a főpolgármester, ragyogóak voltak. A külföld megtanult ismerni és megérteni bennünket.

Hm! Valóban azt hiszi a főpolgármester, hogy ez olyan nagy öröm?

VÉGRE!

A kamara tanácskozásainak (mily gunyosan hangzik ez a szó!) volt egy mozzanata, mely mellett, ha elfogulatlanok akarunk lenni, nem haladhatunk el észrevétlenül.

Egyik képviselő kárhóztatta azt, hogy a középiskolai diákoknak rendkívül hosszú a munkaidejük. Reggel nyolc órától fél kettőig, tehát hat óra egyfolytában.

Az interpellációra Jorga válaszolt, mint közoktatásügyminiszter. Igen, mondotta, elis-

...mi, erdélyi, bánáti invalidusok, tizenhárom év óta keressük igazunkat, tizenhárom év óta járjuk kálváriás utunkat és eddig csak ígéreteket kaptunk. És ezekből az ígéretekből kell ma is megélnünk. Franciaországban, Olaszországban, Csehszlovákiában és Lengyelországban közvetlenül a békekötés után az ujonnan szerzett területek invalidusai azonos nyugdíjat kaptak az österületek rokkantjaival, csupán mi, erdély és bánáti invalidusok vagyunk kitéve rendkívüli elbánásnak. Rokkantak vagyunk, a háború nyomorékká tett bennünket, az egészségünk oda van, dolgozni nem tudunk és így az éhenhalás végpesszéje fenyeget bennünket... A szenátus irattárában még most is ott fekszik egy törvény, melyet már megszavazott a kamara és most arra kérjük önöket szenátor urak, keressék ki ezt a félig megszavazott törvényt és tüzzék ki a szenátus napirendjére...

SÁNDOR JÓZSEF SENATOR AZ ERDÉLYI INVALIDUSOK KÉRT...

Sándor József szenátor miután átvette az erdélyi invalidusok memorandumát, azonnal átment a szenátusi irattárba, kikeresette az eltemetett törvényjavaslatok rengetegéből az invalidusok fél-törvényt és

tépéseket tesz szenátortársai között, hogy együttes akcióval végre napirendre tűzessék ezt a törvényjavaslatot,

amelyet a társadalmi méltányosság, az emberiség és a nemzetközi jog már rég megszavazott.

Hindenburgot

eddig két és fél millió szavazó jelölte

Berlin, február 11.

Hindenburg jelölő listáját eddig két és félmillió szavazó irta alá. A marsall hívei azt remélik, hogy ez a szám még növekedni fog.

Ujra megkezdődtek a jóvátételi tárgyalások

London, február 11.

Az angol és francia kormányok között újból megkezdődtek a tanácskozások a jóvátételről. A tárgyalások teljes csendben folynak.

meri, hogy ez a hat óra tulzott. Ő maga sem helyesli. Hajlandó arra, hogy a tanidót megossza s az órák egy részét délutánra tegye. De arra semmi esetre sem hajlandó, hogy a diákokat mentesítse az ipari munka kötelező tanulása alól. Annak, hogy mint valamilyen szakma kész mesterei kerüljenek ki a középiskolákból, nagyobb fontosságot tulajdonít, minthogy az agyuk kellőleg legyen teletömve a laikus tudományokkal.

— Mert, — folytatta lendülettel, — ki tudja, mily társadalmi rendhez lesznek kénytelenek alkalmazkodni, mire felnőnek. A forradalmi változások korát éljük. Több hasznát vehetik majdan a kezüknek, mint az eszköznek...

Ez a legelső eset, hosszú évek óta a legelső eset, hogy a világ nagy forrongásának problémáját az ország szívéből a komoly megfontolás és a reális eshetőségek szempontjából taglalja valaki.

Az első eset, hogy a társadalom történelmi vajudása nem ócska frázisoknak, olcsó éleceknek és durva káromlásoknak tárgya.

Hogy a szuronyról és a börtönről ne is beszéljünk.

(m. l.)

Asíra (Apolló) Mozzgó BRASSÓ.

Ma fut utoljára:

„Monte Carló bombázása”

Holnaptól, február 12-étől fut

„A fehér fogolynő”

című monumentális, exotikus filmremekmű, amely jobb a „HINDU SIREMLEK”-nél

Minden előadás szünetében: „UFERINI”

Tífuság

TÉL

Hideg van és az emberek
Dideregve járnak.
Fáznak!
De milyen érzése lehet
A kis madárkának?
Halkan csiripelnek,
Repülni sem mernek.
Ép oly sorsuk lehet,
Mint a szegény embereknek,
Aki nek már reményük sincs
Hogy jobb napok lesznek.

Brassó. PELLEGRINI JÓZSEF
IV. el. tan.

A gummi kalandos útja

Az autós, ki tavaszguld pneumatikus kerekre, a gyerek, aki kiradíroz egy pocát és az, aki gummicipőben járálk a pocolyás téli utcákon, akinek a radigummi, a gummicipő és az autókerek természetes valami, ami magától értetődik, vajjon sejtik-e azt a nagy regényességet, azt a sok kalandot, mely minden csepp gummi élete mögött rejtőzik?

Soha többé nem láthatok ezután egy darab gummit anélkül, hogy ne gondoljak arra a képre, mely életem táruzt az Amazonas mentén a nagy őserdőben: ott állt egy hatalmas fa, fehérkék külsejű, — nem elültetett, nem gondozott fa, hanem egy a sok közül a titáni erdő lenyűgözőt zürzavarában, — de mint ahogyan az amazonhangya, amint végigkuszál a sűrű fűben, ismer itt és ott egy növényt, mely hasznára van, mire hangya-ösvényt épít ehhez a növényhez, éppen úgy keletkezett egy gyalogösvény ehhez a fához és napjában kétszer teszi meg az utat a fához egy erdei ember ezen a vad ösvényen, egy indián „caboco” vagy egy félmege „catuzo”, de lehet európai bevándorlott is, szóval emberi lény. Jön tehát a seringuerio, zsigeréig kiszákmányolt szegény ördög, végigmegy az erdőn, elhalad az erdő minden veszedelme mellett, ilyen a jaguár, mely ráles egy ágon, az óriáskigyó a hínárban, az ördögalkal korhadó fahidak alatt — jön naponta egyszer, mint ahogyan a hangya teszi meg az utat száz vagy százötven gummi-fa mellett és nagy késéssel ravaszul kiszámítottan beléjük hasít egyet-egyet a kergükbe, alája erősít egy csészét, azután tovább megy, a megsebzett fa belsejéből meg kicsurog a fa édes fehér vére, olyan, mint a sűrű tejfel és olyan is az íze, no most már, autósok, ez a kacsuk, mely nektek annyira kell, az észak polgára, a te gummicipőd anyaga.

Este megint eljön a seringuerio és fogja a megtelt csészét és beleüríti egy vödörbe, ezt viszi egyik fától a másikhoz és végezeti! hazafelé, arra a helyre, ahol utja közeledik, sorsa néhány osztályosának utaihoz s közeledik a partmenti pár kunyhóhoz. Most, mielőtt még gondolhatsz arra, hogy elfogyassza maroknyi maniok-lisztjét vagy a nyársra tűzött halat, először is erős tartós formába kell, hogy hozza a napi zsákmányt: kunyhója mellett, melyben lakik, van egy másik, ez afféle nyitott füstölőkályha. Itt hever halommal az urucury-diófa gyümölcse (Attalea Excoelsa), mint tüzelőanyag.

Furcsa: a természet, mely az Amazon mentén az őserdőben létrehozta a gummit, mellette kifejlesztette ezt az urucury-pálmát, melynek diója egyedül adja azt a hasznavehető füstöt, mellyel a jó gumminedvet jól meg lehet füstölni. Gummi van más trópusi földeken is, de amitől Para gummija jobb lesz, mint bármely más gummi, az ez a különös eljárás, melybe az erdei ember most belekezd: tüzet táplál urucury-dióval, majd a mellette álló tejjel teli vödörbe belemer egy fából készült szerszámot, olyan ez, mint egy evező és ezt a nedvtől csurgó evezőt beletartja a füstbe. A kacsuknedv megalvad egy hátyáscskává, most újra belemeri az evezőt a nedvbe, aztán beletartja a füstbe, míg végül rátapad az evezőhöz egy nagy nehéz kacsukgolyó, mely szinte fekete. A munka elkészült, a fa tejszerű nedvéből egy bála paragummi lett.

Brazília óriási magányos erdeiben mindenütt füstölögnek a serianuerok füstölő tüzei, a világ leghatalmasabb folyóháló-

zatának víziutain furcsaalaku csónakok és tutajok járnak, megrakva színültig nagy szürke golyóbalákkal, vizzik őket fantasztikus nyavárosokba, melyeket a gummikonzunktura hozott létre az őserdő szélén, Para, Manaus, városok, melyek kacsukkereskedelemből élnek, itt vesztegelnek a rakodóparton a nagy európai tengerjáró hajók és a kikötőmunkások sötétbőrű népe tiszta kék pamutruhákban, egyre-másra hengergeti a tele raktárakból az értékes bálákat, az őserdők rugalmas aranyát, ezt az anyagot,

Modern gyógygymódok a bibliai korban

Jób könyve az ótestamentumnak egyik legérdekesebb filozófiai tanköteménye, a melynek alapszerkezetét Goethe hasznalta fel a „Faust” és Madách Imre az „Ember tragédiája” kerettörténetéhez. Most egy nyilván bibliai kedvelő néma orvos meglepő orvosi vonatkozásokat fedezett fel benne.

Jób Uz országának egyik leggazdagabb polgára, jámbor és istenfélő volt, úgy-hogy Isten példaképpen mutatott rá a sátán előtt. Annak bizonyítására, hogy hite még a balsorsban sem fog megrendülni, Isten átengedte őt a sátán megpróbáltatásainak. Szélvihar megölte hét fiát és három leányát, az ellenség elrabolta 7000 tevéjét és gazdag marhaállományát. Jób ezekre a hírekre megszárgatta köntösét és csak ennyit mondott: „Az Ur adta, az Ur elvevő, áldott legyen az Ur neve.”

A sátán hatalmat kért Jób testére is és miután ezt megkapta, megverte őt undok fekélyvel talpától a feje bubjáig. Egy cserepet vett, hogy azzal vakarja magát s így ült az udvarban, hamu közepette. Bőre feketén hámolt le róla s csontja megperzseltődött a hőség miatt. Álmátlan-ság és ijesztő látomások gyötörték. Ismerősei elhagyták, csak három barát tartott ki mellette, ezek vigasztalták s ezekkel hosszú bölcsészeti vitákat folytatott Isten hatalma, jósága és igazságossága felett. Eleinte lázadózott ugyan és elátkozta a napot, amelyen született, Keservesek voltak a panasza, többek között az ét-

ményt nélkülözni már nem lehet, mely nélkül a modern civilizáció már nem tudna megélni: a gummit, hengergeti, hengergeti a nagy kincset a várakozó hajók hatalmas gyomrába és ilyen módon kerül az európai hétköznapi forgatagába az óriási forró erdő legbensőbb szívének egy megalvadt csöppje.

Arnold Höllriegel

VIDÁM SÁROK

Cuci (kistestvérem) még csak három éves, de már egyedül öltözködik. Mikor a cipő húzásánál tart, kezébe veszi az egyik kis cipőt és kéri anyukától, hogy az melyik lábra való. Anyuka megmosdatja, mire szépen felöltözködik. Mikor már készen van az öltözködéssel, megszólal Cuci:

— Ugy-e anyukám, milyen ócsor vagyok én, a másik cipőt már magamtól tudtam, hogy melyik lábra való!

BRACH ILONKA,
Nagykároly.

rendje miatt is: Vajjon izetlen, sőtalan ételt eszik-e az ember, avagy kellemes íze van-e a tojás fehérjének? — kérdezte. Végül mégis megnyugodott letenbe vetett hitében.

Ekkor Isten Jóbról eltávolította a csapásokat, meggyógyult, újból hét fia és három leánya lett, sőt az Ur jobban megáldotta életének végét, mint kezdetét.

Ha most lefaragjuk a költői díszítéseket és modern orvosi felfogás alapján próbáljuk rekonstruálni a körtörténetet, akkor azt következőképpen lehet összefoglalni:

Előrehaladottkorú férfunál sorscsapások és lelki megrázkódtatások után egy malkacs, kinzó viszketéssel járó vegetatív dermatoneurózis fejlődött ki, valószínűleg a belső elválasztási mirigyek működészavara következtében. A genyedés és a láz bizonyára másodlagos fertőzés következménye, amit a higiénikusnak éppen nem mondható cseréppel való vakarás idézett elő. Hónapokon át folytatott napkurúra, pszichoterapiára és a bőrbajoknál újabbban ajánlott Gerson-féle sőtalan diétára helyrebillent a hormonok egyensúlya és teljes gyógyulás állott be.

Látjuk tehát, hogy ötszáz évvel Kr. e. is alkalmazták már jó sikerrel oly gyógy-eljárásokat, melyek most mint legdivat-sabbak ismeretesek. Valóban — nincs új a nap alatt, rendszerint csak régi bört kapunk új tömlőkben.

Dr. Révai Izor

A makrancos vasuti kocsi

Kattogva, zakatolva rohant végig a gyors-vonat a csillogó sínpáron; zöld erdők, zöld mezők, kék tavak mellett. Elöl ragyogott a fekete, kormos, füstöt okádó mozdony s úgy szaladtak utána a vasuti kocsik, mint kis csibék a kőtől után.

Sss... sss... susogtak a réten a fűszálak, — be szép vonat, sss... sss... be szép kerék...

Trak, kat, kat, trak, kat, kat, Janka, Katka utaznak, — kattogta vissza barátságosan a mozdony is, meg sorban a vasuti kocsik is. Mind szépen egyszerre.

De ninil! Az utolsó kocsi a vonat végén, szép új kocsi, — talán két hete, hogy született, akarom mondani, hogy a gyárban elkészült, mondom, egy fiatal kis tacsó — barátságatlanul zörgött.

— Mit keres az a füstös, fekete olajos jószág ott a kocsik előtt? Miért türetek? Nézzétek, milyen szép új vagyok: ablakaim ragyognak, oldalaim fényesek, szép kék bársonyruháim is van és mégis utolsóként kell kullognom. Ez nem járja, ez igazságtalanság.

— Maradj csöndben, — felelte az előtte levő — mit értesz te az ilyesmihez, te tacsó?

— De hát nem örülnének jobban, ha ahe-lyett a csuf, pöfögő, utálatos mozdony helyett egy ilyen csinos, ragyogó jószág vezetne benneteket? Hiszen rosszul lesz az ember, vagyis a vasuti kocsi, hacsak rája néz. Nekem bizony elég volt! Én akarok elől lenni!

— Álljatok meg! — kiáltotta társainak, — álljatok meg, hadd menjek előre!

Trak kat kat, trak kat kat, Janka, Katka utaznak, — kattogták vidáman a kerekék, oda sem hederítve.

— Én pedig egy tapodtat sem gurulok tovább! Én vagyok a legszebb, hát én akarok az első lenni, — csikorgotta a makrancos vasuti kocsi s lábait, azaz kerekait, nekifeszítette nagy mérgesen a sinnek.

Élesen csikorgottak a kerekék s a vonat hirtelen megállt.

— Lám, most egészen olyan, mintha én len-

nék elől, — gondolta elégedetten az új kocsi, — két vége van minden botnak és minden vonatnak, sőt, ha úgy vesszük: két eleje, tehát most én is elől vagyok.

Hát még hogy örült, amikor látta, hogy a mozdonyról leugrik a fűtő, a gépész, a kocsikről a kálauzok és szaladnak mind feléje.

— Engem néznek! — gondolta rettentő büszkén és csakugy ragyogott az örömtől. — Mindenki engem néz! És ez így van rendjén. A gépész is jön, a kálauzok is jönnek, csak a fűtőt nem szeretem, mert az kormos. Mától kezdve én vagyok az első, mert én vagyok a legszebb és a mozdony csak kullogjon hátul ezentul. Hahaha. hihhihi...

— Ugy-e, mondtam, hogy ennek a kocsinak van baja, — mondta a gépész, midőn odaérték. — Rosszak a fékek.

— A külsejük csinos és szép, nem mondom, node a belseje... Minden ilyen kocsi-ban van valami hiba, rossz ez egytől-egyig.

— Ki kell tolatni oda a kitérő-vágányra, — parancsolta a főkálauz, — itt hagyjuk holnapig. Azután majd érte küldhetnek valami vén kávédarálót.

Ki is tolták a szép új kocsit a mellékvágányra és ő — bár nem egészen értette, hogy ez miért is történik, — vigan kuncogott:

— Hogy fognak ezek csodálkozni, ha egyszerre csak megindulok, én, a szép fényes új kocsi és itt hagyom őket, meg ezt a piszkos mozdonyt. Jaj, be jó lesz!

Igy kerepeltek a kerekéi és, ha a főkálauz tudott volna vasuti-kocsi nyelven, éppen úgy megértette volna, mint én és mint most ti is. De nem értette s ezért csak szépen othagyták a kocsit egymagában.

Egy éles fütty, — és a vonat már indul is sietve, hogy behozza a késést: trak kat kat, trak kat kat, Janka, Katka utaznak...

— No most! — biztatta magát a makrancos vasuti kocsi. — No most! Egy, kettő, három: induljunk.

De bárhogyan erőlködött, bárhogyan csikorgott, zörgött: bizony csak egy helyben maradt.

— Nem értem, — mondta szomorúan, —

hiszen az előbb még olyan pompásan repültem a többikkel, kerekem olyan szépen forogtak. Mi történt velem, nem értem... — és busan nézett a már csak apró pontnak látszó vonat után, melynek elején ott füstölgött, pöfögött a piszkos, olajos, fekete mozdony.

A mozdony, amely nélkül, — bármily füstös és csunya is, — a legszebb, legragyogóbb, legújabb elsőosztályú vasuti kocsi sem tud elindulni.

Hárs László

Fejtörő

EGYENLETREJTVÉNY

Mózes Mára, Szilágyosmlyó.

a = kis prémes állat
b = ilyenkor kopár
c = sokadalom
d = tér, másképpen
a + b + c + d = egyenlő magyarországi várossal.

KÉPREJTVÉNY

Brach Ilonka, Nagykaroly.

b fejtörő

levegő, erődítmény

Elephant Béla, Brassó.

Ha kapitány
őrnagy
ezredes

OSZLOPREJTVÉNY

Szabó Böske, Brassó.

T				ami nehéz
T				kötött ruha
T				férfi név
T				gyarmat áru
T				ami nem szabad
T				„huzni” románul
T				tápszer
T				pápai 3-as korona

A vastagon jelzett kockákban egy nagy ázsiai hegy nevét kapjuk.

A január 30-iki mellékletünk Fejtörőjének helyes megfejtése.

Képrejtvény. Ösztön, párviadal, Ernő, kétséges, utonálló, ceruzahegyző.

Felel, ha tudsz. 1. Könyvbát. 2. Guillotin francia orvos, a feltaláló nevére. 3. 1792-ben, Rougot de Lisle írta a Mar-seillaisét.

Algebra rejtvény. Keresztrejtvény.

Nagyreszt helyes megfejtést küldtek be: Katona Béla és Schenk Dezső, Mózes Mária, Kussy Ghigi, Gyulai Pál, Elephant Béla, Erdős Lacika, Korsárdi Erzsébet, Köpe Margit, Reissfeld Adolf, Kovács László Pál, Szép Anna és Balázs Béla, Jakab Béla, Egri Ferenc, Dávid Árpád, Billitz Gyula és Géza, Sándor József, Ladó Lajos és Maknics Mária és Nagy Magdus. A könyvet Dávid Árpád, Sándor József és Maknics Mária nyerték. Írják meg pontos címüket, életkorukat és mellékeljenek 10 lejes bélyeg!

Az „Tífuság” szerkesztője üzeni:

M. E. Vulkán. Leveledet mindig örömmel olvasom és a mellékelt írásokat köszönettel veszem. Szeretném, ha egyszer hosszabb levélben számolnál be mindenről, mit olvasol, ki a kedvenc író, így tanácsokkal és egyebekkel is segítségedre lehetnék. Meleg üdvözlét! — B. I. Nagykaroly. Semmiesetre sem kár a bélyegköltés, mert így látom a fejlődésedet is. Csak olvasd eokat és figyelemmel, meglátod, az írásodon érződik majd meg. — R. B. Nagyvárad. Még van a B. L. könyvosztályának, ára 51 lej. Ha szorosan tanulsz, könnyen elsajátíthatod így könyvből is az eszperantót. — Szelimék Írásod között van használatos is. „Egy hét a Székelyföldön”-t átveheted a szerkesztőségben. Ha bejössz, majd személyesen adok néhány tanácsot. — N. M. Z. Brassó. Megörvendeztem nagyon levelednek. A rejtvények sorra kerülnek. Vigyazz magadral! Szervusz. — F. F. Nagyvárad. Üdvözlétedet ezután továbbítom az Ifjúság gárdájának és M. E.-nek, akinek a versei megnyerték tetszésedet. A te verseid is jók, csak előre, Feri! Megemlékezésed köszönöm. Legközelebb írok neked hosszabban. Kézfogás. — M. B. Craiova. Verseidet nem kaptam meg, elkallódhatott a postán. Küldd be még egyszer!

Közgazdaság

EGYETLEN SZO, AMIT NEM LEHETETT KIMONDANI

Holdanként 300 lejt, tehát alig többet mint egy mázsa buza árát kaptak elrekvirált földjükért a facseti telepesek

Jakabffy Elemér dr. nyilatkozata a bánsági telepesek tragédiájáról, amelynek méltó párja a Csiki Magánjavak botránya

Lugos, február 11.

Lugosnak, a Bánság híres, gazdag városának régi kincseiből már csak az maradt meg, hogy a csöndes Temes két partján fekszik. Ezt nem vehették el tőle az új idők, de a régi dícsőség továbbra is Lugos forgalma csendes lett, mint a Temes folyása. A zord téli idők még ezt a csöndes forgalmat is elapasztották: tresszek a csinos boltok, kevés a járókelő a szép, tágas utcákon és a jó öreg bánsági folyó most is konciliáns: befagyott, mint az élet Lugoson.

A fenti képet azonban csak a lugosiak látják. Mi, akik nem a körökben élünk, az új impérium folyamán csaknem naponta kénytelenek voltunk eszünkbe idézni a szőrémségi várost. A lugosi buzamezők nagy bajba jutottak, de a szellemi erőik, amelyek pedig éppen úgy ennek a fekete földnek köszönhetik létüket, mint az aranyárga buzakalász, a romániai politikai és kulturális élet egyik emporiumává növelték az alföldi kisvárost. Itt született meg a nagytehetségtű triumvirátus szorgos tevékenysége árán a romániai magyar politikai élet legnívósabb revüje, a „Magyar Kisebbség”, Jakabffy Elemér dr., Wilker József dr. és Sulyok István dr. politikai pályafutásának ez az imponáló ugródeszkája, itt dalol a református paplak istenes csöndjében Szombati Szabó István, a nagynevű poéta és itt van az a csendes ház is, amelyben egy barázdált arcú matróna világhírű fiát, a tragikus halált halt Grosavescu, a lugosi dalárdák ölen kibimbózott nagy énekest gyászolja...

A lugosi buzamezők gondoskodtak róla, hogy elértéktelenedett terményeik helyett fiaik szellemi értékeivel ajándékozzák meg a világot, de Lugos városát a romániai magyarság érdeklődésének előterébe mégsem ezek a szellemi produktumok hozták, hanem az a botrányos eljárás, amit a város körül fekvő tíz telepés község magyarjaival a buzamezők csináltak. Évtizedek óta verejtékkel fűrésztötte, dédelgető kézzel munkálta a sok ezer magyar ezeket a buzamezőket és a konok fekete föld mégis kicsúszott a lábuk alól. Lugos városát a földjüket sirató magyar telepesek könnyei a keserű levében forgó világ egyik modern kálváriájává tették.

— A bánsági telepesek tragédiája, — kezdjük a kérdéssel, amikor Jakabffy Elemér dr. nál, a lugosi magyarság országos hírű vezérének érdeklődését keltjük, — ma is éppen úgy érdekli az erdélyi magyarságot, mint nyolc év előtt, amikor a botrány történt. A Csiki Magánjavak égből szálló sérlemén kívül ez a romániai szakadt magyarság legnagyobb sérelme. Mi, magyarok, sohasem tudjuk elfelejteni ezt a vérlázítóan igazságtalan kormányintézkedést, de nehezen érthető, hogy a genfi intervenció óta a hivatalos Románia miért vette le a telepesek ügyét a napirendről. Hogy lehet az, hogy még azt a 700 millió aranyfrankot sem osztották ki a szerencsétlen telepeseknek, amit a Népszövetség ekszotikus szavazóbírái megítéltek?

— Tegnap még én is csodálkoztam előlött, — hangzott a válasz, — de ma ezt a csodálkozást legnagyobb felháborodásom váltotta föl. Megkezdte a megítélt aranyfrankok kiutalását...

— Mi van ebben felháborító? — akartuk kérdezni, de Jakabffy dr. ismét beszélni kezd:

— Előreláthatólag holnapután utazom ismét Bukarestbe. Alig várom, hogy találkozhassam Pál Gábor képviselőtársammal, aki a Csiki Magánjavak népszövetségi tárgyalása alkalmával Balogh Arthur professzorral Genfben volt. Sajnos, a népszövetségi eljárás folyamánaként, csak, mint néma szemlélő lehetett jelen akkor, amikor a csiki székelyek ügyét ott tárgyalták. Talán minden elhangzott mondat után valami ügydöntő közbeszólása lehetett volna, ha ezt a népszövetségi eljárás megengedi. De nem engedi meg...

— Három évtized előtt valahol egy német egyfelvonásost láttam, amelynek tárgya szerint a II. József császár idejében folytatott

zsidóüldözés alkalmával a zsidóság egyik vezetője megjelenik Kaunitz előtt, a hatalmas kancellár előtt, hogy népe érdekében tőle segítséget kérjen. Kaunitz titkárával kiizenteti, hogy csak egyetlen egy szót engedélyez a zsidó reprezentánsnak. Mikor pedig ez bejön, a szemrehányások egész áradatát zúdítja fel a miniszter. Mindenért a zsidókat okolja. Sohasem felejttem el azt a gyönyörű arcjátékot, amellyel a zsidók képviselője a szemrehányásokat tűrte, közben egyre azon tépelődve, melyik lehet az az egyetlen egy engedélyezett szó, amellyel a kancellárt jobb belátásra bírhatná. Kaunitz pedig a szemrehányások közepette azt kérdezi:

— Hát ezek után mit tehetné az önök érdekében?

Ekkor felragvog a zsidó arca és kitör belőle az egyetlen szó:

— Hallgasson!

Kaunitzt mélyen megkapja ez a zsidó bölcsesség és ígéretet tesz, hogy a császárt többé nem hangolja a zsidók ellen.

Valahogy úgy érzem, ha Pál Gábor képviselőtársamnak a Népszövetség is legalább csak egy szót engedélyezett volna, megtalálta volna azt és oda kiáltja az uraknak:

— Segítsen!!

— Szakvéleményekből, elmefuttatásokból, már bőségesen kaptunk, de a segítség még mindig elmaradt.

— Ön lejtött ide, hogy a telepesek ügye iránt nálam érdeklődjék. Amikor panaszkodunk folytan az ő ügyüket 1925. szeptember 5-én a népszövetség tárgyalás alá vette és a román kormány megbízásából Titulescu ur ott azt a nagyszabású beszédét elmondotta, ezt a következő szavakkal fejezte be:

— Románia kártérítésül 700.000 aranyfranknyi összeget ajánl fel, melynek ellenértéke lebben a kormányval egyetértőleg utólag megállapítandó szabályok szerint fog felosztani. Ezen összeg nincs semmi vonatkozásban a mi agrártörvényhozásunk rendelkezéseivel; ez csak egyszerű szabadelvű eljárás, mit a román kormány, mint saját szabad bírája, román állampolgáraival szemben tanúsítani akar, kiknek helyzetét pártfogásra méltónak itéli. Bárcsak ez az elbánás az igazság megvilágításába helyezné az egész multnak igen gyakran félreismerett törekvéseit. Bárcsak ez az elbánás a jövőben megvédhetné Romániát a gyanúsítások-

A hadikárosultak és az állam

A hadikárosultak megkapták már a magukét...

Hat milliárd jóvátételből 75 százalék az államé, 25 százalék a hadikárosultaké — mondja az állam

Bukarest, február 11.

Megemlékeztünk arról, hogy a múlt vasárnap nagygyűlést tartottak Bukarestben a hadikárosultak és, hogy tízezer hadikárosult nevében követelték, hogy a kormány a háború utáni 13-ik esztendőben rendezze végre a kártalanítás ügyét.

Kimutatták, hogy Románia eddig több, mint hat milliárd lej jóvátételt kapott, de ennek csak elenyésző hányadát fordította a hadikárosultak fizetésére.

A gyűlésen bizottságot küldtek ki azaz, hogy a kormánnyal a kérdéssről tárgyaljon. Azóta ez a bizottság két megbeszélést is tartott a pénzügyminiszterium kiküldöttjeivel, de az eredmény nem éppen kecsegtető a hadikárosultakra nézve.

A pénzügyminiszterium meghízottai ugyanis közölték a bizottsággal a kormány álláspontját, mely a következő:

Románia kapott ugyan hat milliárd lej jóvátételt, de ebből mindössze 25 százaléka illeti a hadikárosultakat, 75 százaléka pedig az államot magát illeti. Minthogy eddig a hadikárosultaknak közel másfél-milliárdot már kifizettek, követelésük alig egy-két száz millió még.

Ezzel szemben a hadikárosultak azt az álláspontot fejtették ki, hogy ellenkezőleg: az államot illeti a jóvátételből 25 százalék és a hadikárosultakat a hetvenöt.

A tárgyalások még folynak, bár tekintve a nagy differenciát, nem valószínű, hogy eredményre fognak vezetni.

Jobb a dollár, mint a shilling...

Ausztria nem fogad el shillingben fizetéseket?

Kavarodás 10 millió dollár követelés körül, melyet a szovjet shillingben akar fizetni, de Ausztria csak dollárban hajlandó elfogadni

Bécs, február 11.

Különös konfliktus tartja izgalomban az osztrák pénzügyi köröket. Ez a konfliktus tipikus kreációja a mai pénzügyviszonyoknak. A legtöbb állam, amint az köztudomású,

a stabilizációt már csak papíron tartja fenn, de erről hivatalosan nem hajlandó tudomást venni.

Igy áll a dolog az osztrák valutával is, a shillinggel, mely otthon stabilizációs árfolyamán szerepel, de a külföldi piacokon

20—25 százalékkal alacsonyabb árfolyamon is kapható.

A szóbanforgó konfliktusra most ez a diszparitás szolgáltat okot. A szovjet valamilyen tranzakcióból kifolyólag 10 millió dollárral tartozik az osztrák kincstárnak. A napokban vált esedékké az összeg fizetése, a szovjet bécsi gazdasági megbízottja

közölte az osztrák kormánnyal, hogy a 10 millió dollár rendelkezésére áll — shillingben.

Az osztrák pénzügyminiszterium a fize-

től, melyek sohasé érhetnék el, melyek sohasé kerülhetnének napvilágra, ha a fáradságot vennék azokkal szembenézni. Végül bárcsak megértenék ezen elbánásból a romániai kisebbségek, hogy semmilyen támogatás nem haladhatja meg azt az oltalmat, mit új hazájuk igazság iránti vágya nekik nyújt!

— Éppen ma délelőtt jártak ismét itt a telepesek. Megemlékezték, hogy az egyik község lakói számára egy ügyvédnek végre sikerült a kisajátított földek után megállapított kisajátítási ár fejében a kötvényeket megszerezni.

Ebben a községben egy hold elvett föld értékét 1000 lejből állapították meg.

Az illető tehát 1000 lejes kötvényt kapott egy hold földje után. Miután azonban a meggyottak adóterhet már fizetni nem tudták, a község lakosai úgy határoztak, hogy az átvett értékpapírokat a Banca Nationala útján azonnal el is adják, hogy pénzhez jussanak. Itt azután

az 1000 lejes névértékű címletért 370 lejt kaptak, mert az agrárpapírosoknak árfolyama 37 százalékra süllyedt.

A címletek megszerzéséért 20 százalékot fizettek az ügyvédnek, ami ismét 74 lejt tesz, vagyis

az egyes telepeseknek minden hold földjükért az agrár törvényhozás szerint nem egészen 300 lejt jutott.

Ime, így kezeli a román kormányzat azokat a magyarokat, akikről Titulescu ur a Népszövetség előtt bejelentette, hogy a román kormányzat őket „pártfogásra méltónak itéli.”

A szőrémségi tíz telepés község közül tudtommal még csak ennek az egy községnek Facsetnek telepesei kapták meg a kisajátítási kötvényeket, vagyis holdanként ezt a nem egészen 300 lejt. Mert a román közigazgatásnak 1925. szeptember 5-e óta, amióta képviselője a Népszövetség előtt a fönt irt nyilatkozatot megtette, még nem akadt ideje rá, hogy a Népszövetség előtt — a világ legelőkelőbb fóruma előtt, — tett ígéretét beváltsa.

Mit várhatnak tehát akkor azok a nyomorultak, akik biznak Titulescu ur szavában, hogy „semmilyen támogatás nem haladhatja meg azt az oltalmat, amit az új haza igazság iránti vágya nyújt.”

Nem akarom a kétségbeesett csiki székelyeket még elkeseredettebbé tenni, de a fentiekre rávilágítani, kötelességemnek tartom.

A nyilatkozat befejeződött. A rossz hírek zuhataga lefagyasztotta ajkunkról a konvencionális kérdéseket. Mára legyen elég a bajokból ennyi...

Némény Gábor

tést nem volt hajlandó elfogadni, kifejeztette, hogy ragaszkodik a dollárfizetéshez. Amikor a szovjetmegbízott közlebről is érdeklődni kezdett a fizetés el nem fogadásainak okairól, megmagyarázták neki, hogy

ha Ausztria shillingben fogadná el a 10 millió dollárt, úgy csekély másfél-millió dollárral kapna kevesebbet,

ugyanis annyit tesz ki a különbség a shilling hivatalos árfolyama s aközött a kurzus között, amelyért a szovjet a shillinget a külföldi piacokon vásárolta.

Ezzel az érveléssel szemben a szovjetmegbízott felemlítette, hogy dollárért már fizetett máskor is a szovjet shillinggel s minthogy az osztrák kormány szerint a shillinget most is stabilizált valutának kell tekinteni, ragaszkodik ahhoz, hogy a fizetést az osztrák kormány elfogadja. Ezzel a tárgyalások egyelőre megszakadtak.

Nem csak osztrák, de külföldi pénzügyi körökben is érdeklődéssel tekintenek a konfliktus megoldása elé, mert olyan gordiuszi csomó ez, melyet nehéz megoldani. A szovjet precedensekre hivatkozik, tehát jogosan kívánhatja a shillingben való fizetés elfogadását, viszont az osztrák kormánynak is igaza van, amikor nem akar másfél millió dollárt ráfizetni az ügyre.

Rio Közgazdasági Hírek

A kormány megbízta Stefanescu adóügyi vezérigazgatót, hogy a vállalatok minimális adójáról szóló törvény megváltoztatására javaslatot készítsen. Az egy-két szakaszából álló javaslat még e hét folyamán elkészül.

Jasiban mintavásár nyílik meg február hó 12-én, mely tart március 2-ig. A vásár látogatóinak a vasut 50 százalékos tarifaengedmenyt ad, de csakis a visszautazásnál.

A konstancai kikötő modernizálására kiküldött bizottság tegnap ülést tartott, amelyen határozatra vették egy modern vágóhid felállítását a kikötő közvetlen közelében, a husz export könnyebbé tétele érdekében.

A szurduki szénbánya társaság ötven évre koncessziót kapott Szilágy megyében kétszáz hektár bányaterület kihasználására.

FEBRUAR 13.